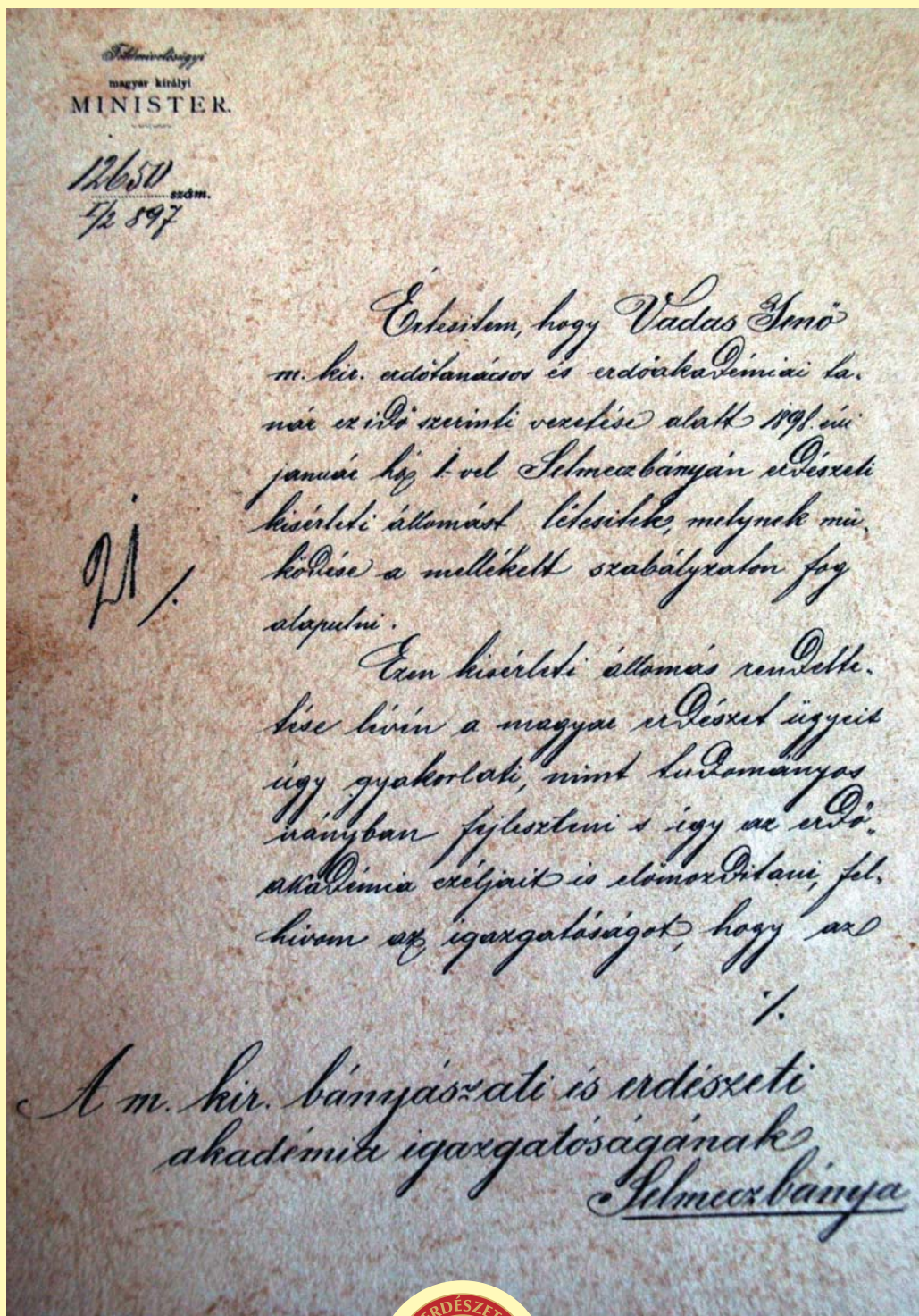

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLIII. évfolyam • 2008. május

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

MTESZ kitüntetés

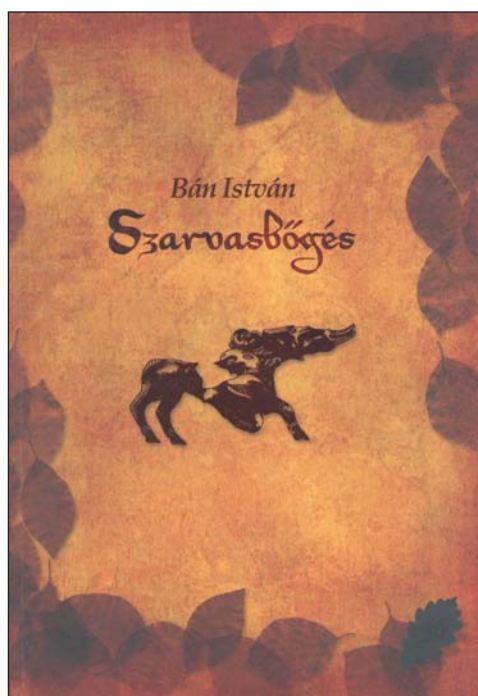
A MTESZ Szövetségi Tanácsa munkája elismeréseként *dr. S. Nagy Lászlónak* MTESZ Díj kitüntetést adományozott. A díjazott életútját meghatározta az erdészeti gyakorlati szolgálatot követően a természet-, környezetvédelem, a területfejlesztés és a fenntartható fejlődéssel összefüggő tevékenykedés. Az OEE-ben 1955-től fejt ki közéleti tevékenységet több szakosztályban, ill. a Szeniorok Tanácsában. Képviseli az egyesületet a MTESZ-ben, ahol mint alelnök, egyben a Környezetügyi Bizottság elnökeként számos rendezvény szervezője, kritikus kérdések megoldásának irányítója.

Miniszteri elismerés

Miniszteri elismerő oklevelet vehetett át a Föld Napja alkalmából *Békefi Andrásné*, a Pilisi Parkerdő Zrt. Erdei Művelődési Házának vezetője. *Fodor Gábor*, volt környezetvédelmi miniszter az elismerést az Erdei Művelődési Ház példaeértékű környezeti nevelési programjának kidolgozásáért és megvalósításáért adományozta.

Békefi Andrásné vezetésével az idén 20 éves jubileumát ünneplő intézmény munkatársai évente 6000 gyermeket fogadnak programjaikon. Emlékeztet, hogy *Sólyom László* köztársasági elnök nemzeti parki látogatása során felkereste a Pilisi Parkerdő Zrt. környezeti neveléssel foglalkozó intézményét. A jubileumi évet rajzpályázat kiírásával és érdekes programokkal ünnepli az ország legrégebbi erdei iskolája. Az idei évtől már családok és felnőtt csoportok számára is kínálnak aktív kikapcsolódási lehetőséget. Az erdei iskolai szolgáltatások további fejlesztésére átfogó európai uniós pályázatot nyújtottak be.

Könyvismertetés

Bán István: Szarvasbögés

Mindig örülök, ha könyvet kapok azzal a kéréssel, hogy írjak néhány sort, tudjon róla a szakmai közvélemény, no és hátha kedvet ad az írás a leendő olvasóknak. Az meg külön öröm, ha a szerző néhány ajánló sorral dedikálja.

Így jutott hozzám Bán István kötete, melynek külön érdekessége, hogy a termékeny erdőmérnök-író harmincadik megjelent kötete. Ahogy azt manapság mondani szokás, ez „nem semmi”. Az, erdőmérnök, matematikus, vadász, szakíró a jubileumi kötetet a szarvas vadászatának szánta. Nemcsak a hazai vadászmezőn mozog otthonosan, hanem a rajongásig szeretett Erdély fenyvesei és magas bércei között is. Olvashattunk e lapok hasábjain is jó pár tanulmányt a királyi vadról, így hát ne csodálkozzunk a választáson. Helyezkedjünk el kényelmesen a fotelban vagy a kanapén, és adjuk át magunkat az élményeknek, s csak az utolsó oldal végétével hagyjuk eluralkodni magunkon az irigységet, vagy legalábbis szűrjük le a tanulságot, azzal, hogy nagyszerű dolog a szarvasvadászat.

A szép borítójú kötet magánkiadásban jelent meg, s csak a tipográfiai dőccenők miatt van némi hiányérzetünk.

Pápai Gábor

Egyesületünk már a múlt évi december hóban tartott közgyűlés alkalmával értesült a földmívelésügyi miniszter úr leirataiból arról, hogy az erdészeti kísérleti állomások szervezésének kérdését a megoldás küszöbére mennél bensőbbé tesszük. Csak a rendszeres kísérlet bírja a megtévesztő mellékkörülményeket valódi értékére leszállítani vagy kiküszöbölni, csak ez nyújt az elméletnek biztos alapot következtetéseinek levonására.

Az erdészeti kísérleti állomások létesítésével erdőgazdaságunk egy új szervet nyert, mely előrehaladását, fejlődését nemcsak határozatosan előmozdítja, hanem bízva lehet arra, hogy haladásának, fejlődésének új utakat nyisson, számára sok tekintetben új irányokat jelöljön. Nincs is talán tudomány, melynél az elmélet egymagában annyira elégtelen volna nagy eredmények elérésére, mint az erdészetnél, a hol csakis a gyakorlatilag kipróbált elméleti tételeket tekinthetjük oly épületeknek, mely az erdőgazdaság nagy épületét tökéletesebbé, teljesebbé teszi. De viszont talán nincs is tudomány, a melynél az eredményre, a sikerre annyi különféle tényező birna befolyással, mint az erdőgazdaságban, nincs tehát tudomány, a hol az elért eredmény szülő okait képező tényezők gondos mérlegelésére oly nagy szükség lenne, abból a célból, nehogy az eredmények egészen tévesen valamely tényleg csak mellékes körülménynek tulajdoníttassanak. Ennélfogva éppen az erdészetnél kell óvakodnunk attól is, nehogy egyes sikeres gazdasági műveletekből levonható következtetéseket általánosítsunk s itt van leginkább szükség arra, hogy az elmélet és a gyakorlat szorosan karöltve járjon s evégből a kettő közt melőzhetetlenül szükséges benső kapcsolatot a rendszeres kísérletek segélyével mennél bensőbbé tesszük. Csak a rendszeres kísérlet bírja a megtévesztő mellékkörülményeket valódi értékére leszállítani vagy kiküszöbölni, csak ez nyújt az elméletnek biztos alapot következtetéseinek levonására.

Írta: Bund Károly m. kir. erdőszjelölt.
Erdészeti Lapok, 1898., részlet

Tartalom

Interjú Führer Ernővel az ERTI főigazgatójával	138
Mátyás Csaba: Felújítsuk-e a „Zöld könyvek”-et?	142
Bartha Dénes: A Föld veszélyeztetett fás szárú növényfajai.....	143
S. Nagy László: A MTESZ gyémánt jubileuma.....	144
Pápai Gábor: Egy vállalkozás viszontagságai	145
Lapos Tamás-Dénes Péter: Lóháton az erdőben.....	147
Híroldal • Híroldal • Híroldal • Híroldal.....	148
Pápai Gábor: Kutatók Nagykovácsiban	149
Ormos Balázs: Erdészeti erdei iskolák nyílt napja	150
Támogatás a budapesti erdőknek	150

A FAGOSZ tizennyolcadik közgyűlése

Hagyományos termékbemutató a STIHL központi telephelyén

Faragó Zoltán: Erdész-vadászok Ausztriában	154
Szabó Ilona: A törekeny fűz kórokozói	156

A magánerdők védetté nyilvánítása kapcsán felmerülő problémák II.
MEGOSZ Hírek

Repkény István: Kiegészítő vélemény: „A vízgazdálkodási társulatokról”	161
Katona Krisztián, Szemethy László, Bleier Norbert, Székely János, Fodor Áron, Syrovatkin Leonyid: A gímszarvas és a gyapjaslepke	162
Egyesületi hírek	165
Nagy László: Erdészeti Lapok archívum 1862	166

Több mint négyszázan futottak Pünkösdkor Baktalórántházán

Kullancsveszély!!! Kullancsveszély!!!	168
Megjelent a hatodik kötet	169

Interjú Führer Ernővel az ERTI főigazgatójával

– Ősi erdészcsaládból származom, felmenőim még Mária Terézia idején jöttek át Magyarhonba. Dédapám, nagyapám a nagykapornaki jezsuita rend apátsági főerdészei voltak. Édesapám erdőmérnök lett, s így gyermekkorom óta jártam vele az erdőt, s nem csodálkoztam senki ezek után, hogy én is Sopronba mentem az egyetemre. Afféle vagány jó tanuló voltam, de főleg a reáltárgyak érdekelték. Kémiából egészen jó voltam, a „hírhedt” *Csanádi Etele* felfedeztetje lettem, és az ő ösztönzésére sorra nyertem a tudományos diákköri versenyeket. Szerettem a laborban kutatni, s úgy volt, hogy ott is maradok, de lecsábítottak Segesdre az erdészethez. Négy hónap után – nősülésem okán – visszamentem Sopronba mint tudományos ösztöndíjas.

– *Nyilván a Kémia Tanszékre*

– Nem. Az Ábrázoló Geometriára. A *Kecskés* volt akkor a rektor, aki talán azt sem tudta, hogy van ilyen tanszék. Egy év után megkérdeztem tőle, hogy milyen perspektívával tud bízni. Azt mondta, hogy semmilyennel. Invitált az ERTI, hogy menjek át hozzájuk az Ökológiai Osztályra. Átmentem... 1979 novemberében.

– *Most meg mint főigazgatót kérdezgetlek, akivel meglehetősen nehéz volt időpontot egyeztetni. Pedig már a megalkulásátokkor óva intették a megbízót, hogy a sokféle adminisztrációs munkától kíméljék a kutatókat, mert az ő feladatuk a folytonos kutatás.*

– Hát ennél rosszabb a helyzet. Mert nemhogy az adminisztráció nőtt meg, de az igazgatónak inkább menedzsernek kell lennie, mint kutatónak. Az Intézet költségvetéséért kell küzdeni évről évre, hogy a likviditása megmaradjon, hogy egyáltalán dolgozni tudjunk. Mert a Minisztérium nemcsak azt várja el, hogy magas fokú kutatási eredményeket produkáljak, hanem elsősorban azt kéri számon, hogy jók-e az ökonómiai paramétereink az év végén.

– *Egyszóval a pénzkutatás a legfőbb tevékenységed!*

– Mondhatni. De azért meg kell jegyeznem, hogy most már felismerték, hogy az a 30 százalék, amit a működésünkhöz adnak, az nem elég. Ebből Az összegből kell olyan kutatásokat végezni, amelyekből a további 70 százalék megszerzésére van esély.

Ha nem tudjuk ezt megtenni, könnyen ki vagyunk téve annak, hogy utcára kerülünk és szakmánk így elvesztheti egyedüli háttérintézményét, az ERTI-t.

– *De hiszen egy miniszter jelentette ki, hogy azokat a kutatókat, akik nem hozzák a pénzt, fel kell számolni, el kell zavarni.*

– Márpedig nem minden kutatási eredményt lehet azonnal aprópénzre váltani. Ezt minden komoly ember tudja. És azt is tudja, hogy milyen diszciplínák (tudományág) azok, ahol kutatni kell. Intézetünk feladatfinanszírozásból él. Az előbb említett összeget alapellátásra kapjuk. A többire pályázni lehet, de azt, a Minisztérium dönti el, hogy melyek azok a témák, amelyeket jónak tart és támogat. Pályázatokkal így újabb 15-20 százalékot nyerhetünk a költségvetésünkhöz. A még szükséges 50 százalékot – ahogy mondani szoktuk –, összekaparjuk, ahonnan tudjuk. A Nemzeti Kutatásfejlesztési és Technológiai Hivatalnál is pályázunk, ahol főleg gazdaságorientált, versenyképesség-fokozó témákban van esélyünk nyerni. Ide szólóban nem is nagyon férünk be, ezért az Egyetemmel közösen pályázunk. Ez is hoz úgy 20 százalékot. Továbbá a szakma is egyre jobban felismeri, hogy szüksége van a kutatási eredményekre olyan témákban, amit a gyakorlat házon belül, a maga eszközeivel nem tud megoldani. Ez lehet szaktanácsadás, ökonómiai elemzés, ami azonnal vagy belátható időn belül felhasználható. Ilyen az erdővédelem, és

az egyéb biológiai témákban való kutatás. Ezekkel a munkákkal is hozunk 15 százalék körüli pénzt. Azután van még a nemzetközi kitekintésből származó mintegy 5 százalék biztos bevétel. Végül a saját termeléseink, csemetekert, erdőgazdálkodás, és egyéb bérleti díjakból származó összeg.

– *Hát mit is lehet mondani erre. Majd fél órája csak arról beszélünk, hogy hogyan lehet pénzt szerezni, s igazán szakmai kérdések nem is kerülhettek szóba.*

– A Minisztérium eddig biztos pénzt elsősorban a nemzetközi kötelezettségekből reá háruló feladatokkal, valamint a biológiai alapokkal összefüggő kutatási témákra adott. E pillanatban nem tudjuk még 2008-ra vonatkozó döntését, és ez nagyban növeli egzisztenciális bizonytalanságunkat.

– *Ez az EU más tagországaiban is így van?*

– Az Európai Erdészeti Kutatóintézet felmérése alapján (ahol alapító tagok vagyunk) látni kell, hogy átlagban az alapellátás 70 százalékát az állam fizeti. Mert tisztában vannak vele, hogy a kutatások általában nem rövid távra vonatkoznak, és hogy jóval több időt vesznek igénybe, mint egy költségvetési esztendő. És ez fokozottan igaz az erdőre. Az egy-két százezer forintért vállalt csip-csup munkákkal a kutató elap rózza energiáit, s mondhatni egy ilyen folyamat hosszú távon a kutatás halálát jelenti. Csak a maradék 30 százalékos kutatási kapacitással lép ki a „piacra”, de ezzel a struktúrával nem kérdőjeleződik meg az Intézet léte. A sok felaprózódott téma nem engedi meg, hogy igazán hosszú távon értékálló kérdésekkel foglalkozzunk. Legalábbis olyanokkal, mint elődeink.

– *Hogyan is volt annó?*

– Az 1898-as alakuláskor az volt a cél, hogy a kutatás a hasznosítható eredményekkel szolgálja a gyakorlatot. Példamutató összefogást tapasztalhatunk a korabeli érintettektől. A Minisztériumban *Darányi Ignác*, Az Egyesületben *Bedő Albert*, Selmechányán *Fekete Lajos*, *Vadas Jenő* és sorolhatnám az ügy mögé egy emberként odaállókat.

– *Nagyformátumú kérdésekben nagyformátumú emberek. Ilyen egyszerű ez.*

– Igen, és hozzátartozik, hogy olyan erdőbirtokosokkal voltak „körülvéve” mint a Széchenyiek, Pálffyak, Bánffyak, Somssichok, Festeticsek, Waldbotok hatalmas erdőbirtokokkal, s nyilvánvaló anyagiakkal. Noha az állam tartotta fenn a kutatóállomásokat, de volt olyan bölcs, hogy tudta, hogy az eredmények a magánerdőbirtokokon keresztül a nemzetet, az országot gazdagítják. *Vadas Jenőnek* – aki 24 évig volt az Intézet igazgatója – nem az volt a feladata, hogy néha megalázó módon pénz után kuncsorogjon, csak hogy előteremtse a működőképességhez szükséges forrást.

– *Mennyi volt akkor az Intézet létszáma?*

– Kezdetben nagyon kevés volt. De akkor a selmeczbányai professzorok is feladatot kaptak, vállaltak. Vadas mellé egy-két segéderdőmérnök volt rendelve. A kialakult kísérleti állomási rendszer az akkor létező szakiskolákhoz volt telepítve, és azoknál dolgozott 1-2 fizetett kutató. Vadas Jenő óriási szaktekintély volt nemzetközileg is. Magyarország 1903-ban lépett be az Erdészeti Kutatóintézetek Nemzetközi Szövetségébe, a IUFRO-ba, s 1910-ben Vadas lett – egészen 1922-ben bekövetkezett haláláig – annak elnöke.

– *Melyek voltak a főbb kutatási témák annakidején?*

– Mindenekelőtt a hegy- és dombvidéki erdőgazdálkodás fejlesztése, a biológiai összefüggések feltárása. Kutatták, hogy mi történik a különféle emberi beavatkozások hatására a megmaradó vágásterületeken, az állományokban. Itt kell megemlíteni a honosítási kísérleteket, amit a világban szerte szorgalmazó erdőbirtokosok kezdeményez-

tek. Az a faállomány, ami külhonban megtetszett nekik, rövidesen Magyarország területén is ilyen-olyan alakban felbukkant.

– *Jó példa erre a hárombutai duglászos.*

– Úgy van. És ezeknek az állományoknak az összehasonlító vizsgálatát mind meg kellett tenni. Egyszóval az erdőbirtokosok elfogadták Darányi kezdeményezését, aki felismerte, hogy elengedhetetlen a szigetszerűen élő szellemi erőink koncentrálása és a legújabb természettudományi ismeretek intézményesített formában történő hasznosítása. Óriási dolog volt ez. Az erdészeti ágazat az addigi, tapasztalatokra és spontán megfigyelésekre épülő metodikájából a kutatások révén kezdett áttérni a kísérleti eredményeken alapuló gazdálkodásra. A tudatos megfigyelés felismeréséből alakultak ki a meteorológiai mérőállomások, az erdőművelési kísérletek. Az erdészetben nem lehet rövid távú érdekltség. Az nem érvényesülhet a hosszú távú érdekek kárára. Az utóbbi érdekeket pedig, melyeket ma társadalmi elvárásoknak mondhatnánk, elsősorban az állam képviselheti. Kutatni sem lehet rövid távon.

– *Nyilván a hosszú távú érdekeket nem lehet lókupecsi magatartással képviselni.*

– Most különösen nem, amikor az állami birtoktulajdon mellett feljövőben van a magánerdő-tulajdon. Elég, ha csak a betelepítendő földterületekre gondolunk. A ma még kis területű erdőtulajdonosok nem tudják finanszírozni a kutatást. A tervbe vett nagyarányú erdőtelepítés pedig egyértelműen nemzeti érdek.

– *Az összefogást hiányolod ezen a téren, hogy az erdészek egységben gyakoroljanak nyomást az államra?*

– Igen, mert hiszem, hogy csak ez vezethet eredményre. Hiányzik a távlatos gondolkodás, a máról holnapra való élés nem jó közege a hosszú távú kutatásnak. És ez nem politikafüggő. Ez mondhatni kizárólag személyfüggő. Néhány azonosan gondolkodónak kellene egyszerre lenni jókor jó helyen. A biológiai rendszerek megismerésében nem szabad azt a kérdést feltenni, hogy ha három év múlva nem veszem hasznát, akkor arra nincs szükség. A kutatást nem lehet csak jövedelmezőség-növelő kérdésként kezelni. Az erdő folyton változik, nemcsak mert bonyolult életközösség, hanem mert a ráható környezeti tényezők is folyton változnak. Amit a kutatás ma végez az erdőben,

annak az eredményét nem mi fogjuk hasznosítani, ha hasznosítani érdemes, hanem a következő nemzedékek.

– *Mert az is eredmény, ha megtudjuk, hogy nem érdemes. És itt jegyzem meg, hogy többször ballottam azt a vádat, hogy ti csak az illetéynyszerű, vagyis a rövid távon hasznot hozó erdőkkel foglalkoztok.*

– Ez így nem igaz. Mert ha szerény körülmények között is, de folytatjuk a természetközeli erdőgazdálkodás eddig végzett megfigyeléseit. De sajnálatomra a finanszírozás iránya eldőnti az árnyokat. Még ha akarnánk, akkor sem tudnánk most ezen változtatni, mert fenn kell maradnunk. Azt hiszem, a forrásnyújtóknak kellene átgondoltabbnak lenniük. De működtetni kell az erdővédelmi hálózatot, és a klasszikus erdőművelés kérdéskörével is foglalkozunk éppúgy, mint az erdészeti nemesítéssel, ökológiával és ökonómiával. Az erdővédelmi kutatások igen elismertek, melyet az érintett kiadványokkal is nyomon lehet követni.

– *Végtelemül sajnálom, hogy megszűnt a kerületvezetők régi értelemben vett szolgálati naplója, amelyekben a megfigyelések kincsesbányája volt. Ezek elenyésztek, pedig ma is nagy hasznukat vennénk különösen az egyes szélsőséges zöldek támadásánál. Figyelembe veszitek a kerületvezetők észrevételeit, jelzéseit?*

– Az előbb már érintettük a személyfüggő szemléletet. Amit az erdész megfigyelt, azt a tudomány meg tudja magyarázni, hasznosíthatóvá tenni, és ha vannak összefüggések, akkor arra felhívja a figyelmet. Igen jó kapcsolat volt a gyakorlat és a tudomány között. Ha régen egy kutató üzent, hogy ekkor meg ekkor megy, hintóval fogadták, segítőt adtak melléje, és enyhe túlzással a tenyerükön hordták. Természetesen nem ezt hiányolom, de mégis más volt. Mert tudták, hogy a közös munkának előbb vagy utóbb lesz eredménye, lásd például a homokfásítást. Kétségtelen hogy ebben a hajszás világban egészen más a helyzet, de mégis azt mondom, hogy a szakmának kellene jobban ütni a vasat a kutatásért. Mert, ha helyettünk más fogja átvinni a kutatást, pl. a biológusok, akkor kis túlzással, de be fogják bizonyítani, hogy az erdész csak rosszat akar az erdőben.

– *Azt hiszem, hogy ehhez valamivel több, nemzetben való gondolkodásra lenne szükség, amolyan széchenyisen. De nem arról van-e szó, hogy nem azt kutatjuk, hogy hogyan működik a ter-*

mészet, hanem hogy hogyan működ- tessük?

– Több vád éri az zrt.-ket, hogy pro- fitorientáltak. A profitot azonban csak úgy tudják megtermelni, ha megőrzik azt a természetet, amivel dolgoznak, ami a munkájuk tárgya. Ahhoz, hogy tartamosan jövedelmet tudjanak húzni az erdőből, az ökológiai tartamosságot fenn kell tartani. Az ökológiai tartamosságot, vagyis azt, hogy a termőhely termőképessége ne romoljon.

– *No de közben az erdők denaturálódhatnak, mert csak sejtjük hogy bányafaj tűnik el a folyamatos basználát miatt. A fa nem tud szaladni, az marad. Példa volt erre a hajdani vegyszerezés évekig tartó hatása.*

– Az erdőgazdálkodás a legkíméletesebb beavatkozások sorozatára épül. Gondoljunk csak a talajra. Nálunk sérül a legkevésbé. A Lymantria ellen sem azért permeteztünk elsősorban, hogy teljesen elpusztítsuk egyedeit, hiszen tudjuk, hogy gradációjuk előbb utóbb összeomlik, hanem azért, hogy a turisták bőrét kíméljük, s nehogy a levesükbe pottyanjon egy-két szőrös hernyó. Akkor megy tönkre egy biotóp, ha lerontom a termőképességet. Nem lehet a bükkfát, a tölgyfát és az alatta lévő lágyszárút egy kalap alá venni, mert a természet „nagy háztartásában” mindig a szervesanyag-produktum a lényeg, más néven a produktóbiológia a meghatározó. Erről egyesek nem akarnak hallani. Az erdész szerepe elsősorban a szervesanyag-produkció minőségi fokozásában van.

– *Amiről beszélni kell az oktatás körül kialakult helyzet. E téren már nem is homokszemek de kavicsok kerültek a fogaskerek közé.*

– A kutatási eredmények közvetítése a társadalom felé a legeredményesebb akkor, ha minél közelebbi kapcsolatban vagyunk a gazdálkodóval. Az oktatáson keresztül is átadható az a tudás, amit a kutató megismert. A legrégibbi kapcsolatunk az alma máterrel van, ez nyilvánvaló. Ezért működhet kihelyezett egyetemi tanszék Sárovaron az ERTI közreműködésével. Az ERTI kutatói járnak oktatni szerte az országban. Erdészeti ismeretek tárgyait oktatják, Gödöllőn, Budapesten, Debrecenben. Ez utóbbi városból jött három éve a megkeresés, hogy oktasunk, mert helyi kollégákkal csak részben tudják magas színvonalon a feladatot megoldani. A debreceni egyetem felkérte az Intézetet, hogy támogatassuk egy kurzus indításában. De

közben keresett Gödöllő is. Ma már elképzelhetetlen, hogy ha felkérnek egy tudományos fokozattal rendelkező kutatót, hogy oktasson, a felkérést azzal utasítja vissza, hogy „azért nem megyek hozzátok oktatni, mert nem tartom szerencsésnek, hogy ti is erdészeti tárgyat adtok le”. Eddig is volt ilyen jellegű oktatás Debrecenben, csak más előadókkal. Ha mi nem adnánk elő, leadná más az anyagot, ez egészen biztos, mert szükség van a mezőgazdasággal foglalkozó magántulajdonosok és gazdálkodók erdészeti ismereteinek gyarapítására.

Értem Sopron aggodalmát, ami biztos abból táplálkozik, hogy ha máshol megerősödik az oktatás, akkor az alapképzést le tudják adni, majd tovább erősödnek, s onnan már csak egy lépés az erdészeti kar alapítása. Nos, erre van egy ellenérvem. A vadgazda-képzés is „szétfolyt” az országban, és nem tudtunk ellene tenni semmit. Végül is, Sopronban is van mindenféle képzés. Művészeti, pedagógiai, közgazdasági, miegymás, hiszen az egyetemi autonómia erre lehetőséget ad. Ott tartunk, hogy Debrecenben nincs erdészeti szakirány és kezdeményezésünkre, ill. bábáskodásunkkal erdőmérnök-képzés nem is lesz. Targyakat adunk le, mint az erdészeti termőhely-ismerettan, természetszerű erdőgazdálkodás alapjai, ültetvényszerű erdőgazdálkodás, erdővédelem alapszinten. Nincs semmiféle sanda szándékunk, viszont nagyobb veszélynek érzem, hogy a Sopronban képzett

PhD-sek, amikor befejezik tanulmányaikat, és nincs hol elhelyezkedniük, valószínűleg elfogadnak majd egy-egy oktatói állásra szóló invitet más egyetemen is. Az persze kérdés, hogy egy kezdő oktató jobb lesz-e, mint egy megfelelő tapasztalatokkal rendelkező öreg „róka”.

– *Meggyőződéseim, hogy a fejpénz bevezetése okozta szerte a hazában ezt a zűrzavart. No, de térjünk át a Vándorgyűlésre.*

– *Honnan az ötlet, hogy ebben a pénzügyi időszakban a Vándorgyűlés rendezésére adták a fejeteket?*

– Régi vágyunk volt. Évekkel ezelőtt már meg akartuk valósítani, de valahogy mindig elmaradt. Abból indultunk ki, hogy 100 évenként végül is lehet rendezni egy rendhagyó Vándorgyűlést. Olyant, amikor nem a terepi bemutatók a meghatározók, hanem a tudomány. Megmutatjuk magunkat, hogy mit is csinálunk. Tudjuk, hogy ez egy nagy vállalkozás, de erőt érzünk arra, hogy mi ennek is meg tudunk felelni. „Kutatással az erdőért” filozófián alapul a rendezvény. Többen kérdezték, hogy miért éppen Debrecenben. Nos, az eredeti szándék Gödöllő volt, de ott nem tudtak a felújítások miatt fogadni. Sopronban pedig a 200 éves évforduló eseményeit nem akartuk terhelni. Mindenestre szeretettel várunk mindenkit, ismerjék meg tevékenységünket, mely 110 éve kezdődött, s remélem még újabb évszázadon keresztül is igény lesz rá.

Pápai Gábor

I. Erdész-közgazdász Találkozó és Mészáros Károly Emlékülés

2008. június 26-27-én Sopronban

A NYME EMK Erdővagyon-gazdálkodási Intézet Erdészeti Politikai és Ökonómiai Tanszéke az erdészeti felsőoktatás 200 éves jubileuma, a Tanszék megalakításának 85 éves évfordulója, az EVGI megalakulásának 10 éves évfordulója alkalmából, és prof. dr. Mészáros Károly halálának egyéves megemlékezéséül megrendezi az „Erdész-közgazdász”-ok első találkozóját.

Várjuk mindazok jelentkezését, akik az elmúlt évtizedekben erdészeti vagy faipari és közgazdász végzettséget szereztek, valamint azokra a közgazdászokra is számítunk, akik az erdészet vagy a faipar területén dolgoznak

Felkért előadók és hozzászólók az FVM, az MNV Zrt., az MGSZH Erdészeti Igazgatóság, az ERTI és a NYME szakemberei, vezető szakértők.

A programot (étkezések, kiadványok) önköltséges módon kívánjuk megszervezni, részvételi díja: 16 000 Ft + ÁFA.

NYME – EMK – Erdővagyon-gazdálkodási Intézet

9400 Sopron, Bajcsy-Zs. u. 4.

Telefon/fax: 99/329-911;

e-mail: uzemtan@emk.nyme.hu

www.erdogazdalkodas.hu

Az OEE 139.
KONFERENCIA-VÁNDORGYŰLÉSE
„KUTATÁSSAL AZ ERDŐÉRT”
Ideje: 2008. 07. 11-12.

Helyszín: DEBRECENI EGYETEM Agrár- és Műszaki Tudományok Centruma

2008.07.11. péntek
KONFERENCIA

PLENÁRIS ÜLÉS

Előadók:

Prof. Dr. Nagy János prorektor, centrumelnök, DEBRECENI EGYETEM Agrár- és Műszaki Tudományok Centruma; elnök, Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.

Köszöntő, nemzeti erdővagyon kezelésének jövője

Gráf József miniszter, Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium

Az erdőgazdálkodás jelentősége a vidékfejlesztésben

Dr. Pethő József elnök, Országos Erdészeti Egyesület

Az erdészeti kutatás szerepe a gyakorlati erdőgazdálkodásban

Dr. Führer Ernő főigazgató, Erdészeti Tudományos Intézet

**A 110 éves Erdészeti Tudományos Intézet K+F tevékenysége,
mai helyzet, jövőbeni kitekintés**

SAJTÓTÁJÉKOZTATÓ

SZEKCIÓ ÜLÉSEK

1. szekció: **Klímaváltozás és az erdők**
2. szekció: **Természetszerű erdőgazdálkodás**
3. szekció: **Ültetvényyszerű fatermesztés**
4. szekció: **Erdő és társadalom**

ERDÉSZETI FÓRUM

Mottó: Quo vadis erdőgazdálkodás?

Felkért hozzászólók: **Sirman Ferenc** szakállamtitkár, FVM, **Haraszthy László** szakállamtitkár, KvVM, **Benedek Fülöp** vezérigazgató-helyettes, MNV Zrt., **Luzsi József** elnök, MEGOSZ, **Prof. Dr. Faragó Sándor** rektor, NyME

BARÁTI TALÁLKOZÓ

KIEGÉSZÍTŐ PROGRAMOK:

Kísérők részére kirándulás és városnézés

Az ERTI tevékenységének bemutatása kivetítőn

Poszterbemutató

Szakmai fotókiállítás

Rajzkiállítás a Hajdú-Bihar megyei általános iskolások rajzaiból

2008. 07. 12. szombat
KÖZGYŰLÉS

Felújítsuk-e a „Zöld könyvek”-et?

A Danszky István által szerkesztett „Zöld könyvek” a háború utáni erdőművelés felívelő korszakának alapvető művei. Újrairásukkal kapcsolatban időről időre vélemények, kezdeményezések látnak napvilágot. Az elképzelés nem új, azt az MTA Erdészeti Bizottsága javaslatomra több, mint másfél évtizede napirendre tűzte már. Azóta újra és újra felbukkan, újabb elgondolásokkal, de végleges állásfoglalás és döntés a munka megkezdéséről mind a mai napig nem született. Nemrégiben Halász Gábor kartársunk részletes tartalmi javaslatot tett a „Zöld könyvek” új kiadásának elkészítésére. A munka elkészítését és kiadását a NyME Regionális Egyetemi Tudásközpont (RET) koordinálná.

Mindenképpen elgondolkodtató, hogy ez a sokak által időszerűnek és fontosnak ítélt kezdeményezés megvalósítása ilyen hosszú ideig miért várat magára. Nagy kérdés, hogy vajon erőnk hiányzik-e a munkához, esetleg nem tartjuk-e elégségesnek az 1963-as kiadású „Zöld könyvek” megjelenése óta összegyűlt új eredményeket, vagy az a határozott jövőkép és kihívás hiányzik-e, ami akkor, a hatvanas években, szakmánk jeles képviselőit tettekre sarkallta? Vagy talán mindhárom?

A munka elkezdését mindenképpen sarkallja a 2006-ban megjelent kötet¹ az erdészeti tájak új határaitól és ökológiai-erdőművelési jellemzőiről, amely a további feldolgozás alapját képezheti, sőt részben azt meg is előlegezi. A kérdés az, hogy ebben a helyzetben a tervezett „Zöld könyv” fejezetei mit tartalmazzanak, valóban szükség van-e a részletesebb kidolgozásra, egyáltalán:

szükségünk van-e egy új „Zöld könyvre”?

Igen, ha kijelentjük, hogy a régi, sokak által már-már elfelejtett kötetek tartalma elavult, kiment a divatból. Néhány kötetet most elővettem, leporoltam és megnéztem, találok-e bennük olyat, amit nem szeretnék viszontlátni egy új kiadásban. A köteteket átnézve azonban azokat meglepően korszerűnek találtam (amúgy pl. nyomát sem leltem egyes botanikus kollégánk által ostromozott „kopárfásításra”, „homokfásításra” buzdításnak).

Mégis, mi az a szemlélet, amely az akkori kötetek tartalmában leginkább túlhaladott? Véleményem szerint a legkevésbé a szakmai tartalom (szó sincs arról, hogy sokkal okosabbak lennének elődeinknél...), sokkal inkább a központosított irányítás és döntéshozás gondolatvilága, és az a megközelítés, amit én „Trianon-pániknak” hívnék.

A 20. századi Magyarország alapélménye, az erőforrásaitól megfosztott, és legjobb esetben közömbös szomszédoktól körülvevett ország kétségbeesése az, amely kiváltotta a „Trianon-pánik”-ot. Minden előkészítés nélkül az országra szakadt a teljes gazdasági és politikai bizonytalanság érzése, és ráirányította a figyelmet a maradék Magyarország életének szinte minden területére kiterjedő sebezhetőségére, beleértve ebbe – már modernebb szemléletünk szerint – ökológiai sebezhetőségünket is. Úgy tűnt, hogy a két világháború közötti kiszolgáltatottságunk egy átalakított világrendben már nem fokozható. A kommunista hatalomátvétel azonban rácsfolt erre: a gleichschaltolt „baráti országok” egyenkénti izolálásával, kiszolgáltatottságunk szélsőségesen egyoldalúvá vált.

Miért írom mindezt? Azért, mert ennek a szélsőséges magára maradottságnak az élménye mind a mai napig mélyen beleívódott szakmánk gondolatvilágába (a közgondolkodás állapotáról e tekintetben ne essék szó...). A „Zöld könyvek” tartalmát meghatározza az aggodalom, amely a nemzetgazdaság faellátásának biztonságát próbálta megteremteni úgy, hogy egyben megvédje szűkös erdészeti erőforrásainkat a kiszákmányolástól. Az erdőművelés mesterséges úton való növelése egyfajta hazafias tetté vált, amelyre érdemes volt büszkén tekinteni (mostanság kellett megtudnunk, hogy állítólag inkább szégyenkeznünk kellene miatta).

A „Trianon-pánik” egyenes következményeként a szakmai gondolkodás alappillérvé vált az autarkia (önellátásra) törekvés, és az ország elkülönült egységként való kezelése, nemcsak gazdasági értelemben, hanem ökológiai is. Mintha a mesterséges trianoni határon túl semmi sem lenne – hasonlóan a középkori meséhez, ahol a vándorlegény a lapos világ végére kiülve lelógatta lábát a semmibe. Miért külön-

nös ez? Mert mindenki számára nyilvánvaló, hogy Magyarország mai határain belül soha nem képezett se gazdasági, se ökológiai entitást. Ma, két évtizeddel a dolgok természetes rendjének visszaalakulása és 6 évvel egy nagyobb gazdasági és politikai közösségbe integrálódásunk után, semmiképpen se esünk abba a hibába, amit az egykori „Zöld könyvek” sugalltak, vagyis hogy

– a lehetséges mértékű autarkia (önellátás) biztosítása érdekében, általánosan kötelező szabályzás szükséges a gazdálkodás minél több részletére kiterjedően,

– a pontos tervezéshez és a végrehajtás ellenőrzéséhez az összesítő statisztikák központi szerepet töltenek be,

– a „népgazdaság” ellátása, a faanyagtermelés fokozása stratégiai alapelv.

Ezzel nem kívánom azt állítani, hogy a „Zöld könyvek” egyoldalúan produkcionista szemléletet támogattak volna, és azt sem, hogy a fatermesztés célkitűzése ma másodlagos lenne. Veszélyes ötlet az erdészetet a városi szépellemek naiv természetvédelmi elképzelései végrehajtójává degradálni. Ez a szerep nagyon szimpatikus, népszerű (és persze kényelmes) lenne, amely azonban nem állna jól nekünk: mert itt már nem erdészetről, hanem valami egészen másról lenne szó.

A nyersanyagtermelést azonban szerves egységbe kell hozzuk az ökológia és a természet- és környezetvédelem 21. századi követelményeivel. Ezt a követelményt már az 1963-as „Zöld könyvek” is kellő nyomatékkal tartalmazták, azóta azonban újabb prioritások merültek fel, gondoljunk csak pl. a klímaváltozáshoz alkalmazkodás kihívásaira. A feladat a gazdálkodás és az ökoszisztémák dinamikus folyamatainak összehangolása, az ökoszisztéma-szemlélet megvalósítása.

A lapot Magyarország legnagyobb
médiatitkosítója, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST
MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

¹ Bartha D., Bidló A., Berki I., Király G., Koloszar J., Mátyás Cs., Vig P. 2006. Magyarország erdészeti tájai. Szerk. Halász Gábor, ÁESZ kiadás, Budapest, 154 old. + térképmell.

Az ökoszisztéma-szemlélet (amelyet egyébként a Magyarország által is ratifikált Biodiverzitás Egyezmény keretében dolgoztunk ki, vagyis nem erdészeti tárlmány) egyértelműen kimondja, hogy a természeti erőforrások védelme során az emberi hasznosítást a rendszer integráns részének kell tekinteni. A hasznosítás ökoszisztémára gyakorolt hatása azonban figyelemmel kísérendő, az élő rendszer határain kívüli környezetben is. Mivel a változó feltételekre adott reakciók az ökoszisztéma-dinamika bonyolultsága miatt pontosan előre nem láthatók, és váratlan eseményekre mindig számítani kell (pl. eddig ismeretlen károsítók tömeges fellépésére), a hasznosítás – az az esetünkben az erdőgazdálkodás – konkrét módját *nem annyira központi-lag eldöntött szabályozás, hanem inkább helyi tapasztalatok alapján kell meghatározni*. E tekintetben az új „Zöld könyv” további segítséget és támaszt kell felkínáljon.

A fentebb felsorolt túlhaladott szemléleti szempontok meghaladása azt kívánja, hogy a munka középpontjában ne statisztikai és gazdaságpolitikai összeállítások álljanak, amelyeket a szak- és államigazgatási irodákban szükség szerint bármikor, aktuálisabb formában elő tudnak állítani. Véleményem szerint az *új könyvet elsősorban terepi szakemberek, erdőművelők, valamint magánerdő-tulajdonosok, sőt az erdőgazdálkodással egyelőre csak ismerkedő, erdőt telepíteni kívánó gazdálkodók igényei szerint kell összeállítani*. Az erdősültség százalékos változása, az egyes tájak fafaj statisztikái, a tulajdonformák vagy a jellegzetes termőhely-típusok százalékos részarányai önmagukban ugyan fontosak lehetnek, de a gyakorlatban a kérdés nem az általánosság szintjén jelentkezik, hanem az adott termőhelyen szükséges teendők formájában. Ne helyettesítse a „Zöld könyv” az erdészeti vagy vadászati üzemtervet sem, amelyben számos fontos, adott helyszínre vonatkozó információ elérhető. A gazdálkodónak a „Zöld könyv” tehát abban kell segítséget nyújtson, hogy

- milyen erdészeti, gazdasági, genetikai, zoológiai, esztétikai stb. értéket képviselnek a kezelésében lévő erdőállományok az eddigi gazdálkodás, az erdőtörténet függvényében (pl. kiemelkedő adottságú, továbbsszaporításra javasolt állományok),

- milyen szempontok szerint kezelje a körzetben, adott feltételek mellett tenyésző állományokat (ebben pl. az a

statisztikai adat, hogy a tájban mennyi van abból a típusból, kevés segítséget nyújt), milyen hozamok várhatók, milyen felújítási módszerek javasoltak, vannak-e ajánlható szaporítóanyag-források a térségben,

- milyen potenciális erdei ökoszisztéma-típusok, ill. gazdálkodási módszerek segítik elő a kevés beavatkozást igénylő (minimum-input) „természetközeli üzemmódot” az adott feltételek mellett,

- milyen természetvédelmi szempontokat, egyéb korlátokat kell a gazdálkodás módjának megválasztásánál figyelembe vennie (a területen releváns veszélyeztetett növény- és állatfajok, veszélyeztetett élőhelyek), a körzetben milyen kezelési korlátozások vannak, hol vannak pl. nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek, Natura 2000-es területek, erdő- és génrezervátumok, kultúrtörténeti értékek stb.,

- az erdőtelepítésre tervezhető mezőgazdasági területen a termőhelyi feltételek függvényében milyen fafajok, milyen gazdálkodási módszerek jönnek számításba, milyen hozamra lehet számítani – a gyorsan változó gazdasági környezet miatt ökonómia helyett inkább a naturáliák minél pontosabb kifejtésére kellene törekedni, hiszen a könyv terveink szerint hosszú időre kell érvényességét fenntartsa!

- milyen potenciális biológiai és környezeti károsításokra lehet számítani a térségben? Itt elsősorban a vadgazdálkodással való összehangolás kell szerepet kapjon, de kíváncsok a várható szélsőségek által kiváltott abiotikus (aszályok) és biotikus (rovarok, patogének) károk kockázatának az elemzése is,

- milyen nem kívánt ökológiai hatást válthat ki a gazdálkodás a környezetben (pl. erózió, vízkészletek csökkenése),

- milyen nem-erdészeti adat(bázis)ok állnak rendelkezésre a gazdálkodással kapcsolatos kérdések megoldásához (pl. talajok, víztartalmak).

A fentiekből egyértelműen következik, hogy egy új „zöld könyv” valóban, komplexen táj-szemléletű kell legyen és ezért *nem korlátozódhat a meglévő erdőterület tárgyalására, hanem a leírásnak a tájak teljes mezőgazdasági művelés alatt álló területét is tartalmaznia kell*, hiszen nem lehet előre megmondani, távlatilag mely területeket fogja tulajdonosa erdő telepítésére alkalmazni. Ezeket a termőhelyeket a potenciális erdőtelepítő szempontjai szerint szükséges ismertetni.

Összefoglalva, véleményem az, hogy a tervezett kiadvány nem annyira a szak- és államigazgatási tervező és ellenőrző apparátus, hanem mindenekelőtt a terepi gazdálkodó szükségleteit, a felelős helyi döntéshozást segítse. Ezt elsősorban nem statisztikai feldolgozások és összefoglaló táblázatok, hanem inkább a természettudományos (biológiai és termőhelyi) ismeretek lokális viszonyokra vonatkozó, részletes szintetizálása szolgálhatja.

Végül még valami: a munka használhatósága érdekében gondolni kell arra, hogy a szakirodalom olvasása (sőt, egyáltalán az olvasás) ma egyre szűkebb rétegek számára természetes igény: a kiadvány legyen könnyen kezelhető, szerény terjedelmű, felesleges információt ne tartsalmazzon (pl. a táj általános gazdaságpolitikai jellemzése szerintem elhagyható), és lehetőleg internet-felhasználást is tegyen lehetővé.

dr. Mátyás Csaba

A Föld veszélyeztetett fás szárú növényfajai

A Nemzetközi Természetvédelmi Unió (IUCN) minden évben frissíti a veszélyeztetett növényfajokat tartalmazó vörös listát. A Föld fa- és cserjefajainak száma mintegy 100 ezerre tehető, amelyből 8541 globálisan veszélyeztetett fa- és cserjefajt tartalmaz a 2007. évi kimutatás. Ezek között 77 a kihalt fajok száma, amelyek végleg eltűntek a Föld flórájából. Van 23 olyan fás szárú faj, amelyek a szabad természetből ugyan kipusztultak, de botanikus kertekben, gyűjteményekben még élő egyedeik

főllelhetők. A kihalással veszélyeztetett fajok száma igen magas, 1201 fa-, ill. cserjefaj sodródik végzete felé. A vörös lista felsorol még 1732 veszélyeztetett, 3898 sebezhető, 1171 veszélyeztetettség közeli és 439 hiányosan ismert, de valamilyen mértékben veszélyeztetett fás taxont. A legkritikusabb helyzetben a Mauritius szigetén élő *Elaeocarpus bojeri* nevű endemikus fafaj van, már csak egyetlen (!) élő példánya ismert. [Forrás: <http://www.iucnredlist.org>]

dr. Bartha Dénes

A MTESz gyémánt-jubileuma

„...Ha cserben hagy az értelem, a tapasztalásához folyamodunk.”
(Montaigne)

A Magyar Műszaki Értelmiség Napjai (bete)” rendezvénysorozat keretében lehetőség nyílt a *Műszaki Értelmiségi lét artikulálására*. „Az indító rendezvényt a Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Tudományok Osztálya és a Magyar Innovációs Szövetség 2007. május 4-én szervezte. A tudományos ülések célja volt bemutatni azt, hogy a műszaki és a természettudománnyal foglalkozó értelmiség hogyan ülteti át a tudomány eredményeit a mindennapok gyakorlatába. Az elmúlt évben ilyen keretben került sor a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem fennállásának 225. évi ünnepszésére. Ebben az évben a *Műszaki Tudományos Egyesületek Szövetsége* (MTESz) 60 éves gyémánt-jubileuma és több tagegyesület eltérő jubileuma mellett, számunkra az erdőmérnök-képzés 200 éves évfordulójának, hatásának egész éves vizsgálata képez tanulságos eseménysort.

Ezek az állomások azért fontosak, mert a *mérnök-társadalomnak* szinte kötelessége a *szellemi potenciáljával arányos közéleti szerepét felmutatni*. Az ünnepi ülések emberi léptékben különösen tiszteletet érdemelnek, mert a szakokhoz kötődő interdiszciplináris tudományos tevékenységek egyre nélkülözhetetlenebbek a mai holisztikus szemlélet terjesztésében. A visszatekintés a mögöttünk hagyott „évszázadra/okra” az erdőmérnök-képzés számára is kiemelhető arra gondolva, hogy természettudományos haladásában igen sok generatív hatást gyakorolt különböző szaktudományra, a geográfától a műszaki, biológiai stb. tudományterületekig. A MTESz és a keretében tagolt egyesületeivel nyitott volt az új ismeretek, az aktuális környezettudományok irányába, megelőzve egyes társadalomtudományok fejlődési szintjét pl. a szintetizálás tekintetében.

A rendezvényeken elhangzottak jeleztek, jelzik, hogy meghatározó és nagy tapasztalatú intézményeknek sikerült adottságait úgy hasznosítani, hogy a gyorsuló társadalmi-gazdasági átalakulásban felmerülő egyre több új kérdés megoldásába hatékonyabban tudjon bekapcsolódni. Az *akkumulált ismeret és tapasztalat mobilizálása* ma még fontosabb, mint korábban, mivel a

korábbi évszázados fejlődési szakaszok változásai szinte évtizedre „zsugorodtak” a fenntarthatóságban, a klíma alakulása a *globális kockázatok* tekintetében stb. Korszakunk *aktuális fenntarthatóságának* egyik legfontosabb eleme az *új tudományos ismeretek* és a tudáson alapuló *technológiák*, hiszen *jelen-tős mennyiségi változást tapasztalunk* a növényzet módosulásában, és még jelentősebb a változás a biodiverzitásban, fajcsökkenésben. *A fenntarthatósághoz vezető átmenet pedig csak úgy képzelhető el, ha megőrizzük a gyorsan változó körülmények között is az ökoszisztémák és a fajok életfeltételeit. Ebben az átmenetben van jelentős szerepe a műszaki társadalom tudományos eredményei szintetizálásának, az ökomérnöknek, mert legfőbb irányítója a természeti, termelési struktúráknak.*

A MTESz keretében az érintett tagegyesületeivel együttműködve Egyesületünknek is fontos a közös fellépés erősítése, érdekeinek képviselete, élve a rendezvények lehetőségeivel. Az alkotó műszaki értelmiségnek – a humán értelmiség; jogászok, közgazdászok mellett – érdemibb szerepet kell betölteni a fejlődés feltételeinek a megtervezésében, legalább olyan arányban, mint amilyen arányban meghatározóak az alkotás, a javak előállítása folyamatában. A reáلتudományok művelői társadalom, a nemzetgazdaság irányításában betöltött szerepe és az épített világ egészének minősége elválaszthatatlan az emberi életek mozgásától. Az építés, alkotás nem csupán funkcionális, de minőségi kérdés is, amelyben a mérnök szerepe elvitathatatlan.

De fokozódik a felelőssége is, ha elfogadjuk azt, hogy „a tudás cselekvésre való képesség”! Vajon a virtualitás ellenőrizhetően járul-e a cselekvőképesség fejlesztéséhez. Vagy segítségével *milyen távon tudunk előre gondolkodni és mennyi idő alatt tudunk reagálni a változásokra? Az erdőmérnök-képzés nagy előnye volt, hogy a műszaki, biológiai -ma ökológiai- és gazdasági-jogi alapokkal sokoldalú ismeretet nyújtott, előre vetítve az ökomérnöki távlatos igény megjelenését. Az erdőmérnököt ezek tették alkalmassá a mai holisztikus szemlélet befogadására. A mai viszonyaink között ilyen szemlélettel lehet felkészülni az egyre komplexebb kérdések megválaszolására, az értékeinkkel való minél „eredményesebb” gazdálkodásra,*

amiből újja kell szervezni a műszaki értelmiség érdekérvényesítő képességét, testületeit, összefogását is.

A 2000-ben hazánkban zajlott tudósalálkozáson dr. Nagy Ferencnek a Tudós Lexikon szerkesztőjének összegző értékeléséből kölcsönzött gondolatok aktualitásával zárom a MTESz jókívánságait is.

Ma még inkább aktuális, mint akkor; Globálisak a gondjaink, megoldásuk globális gondolkodást és új gazdálkodási etikát kíván. Ennek a globális humanizmusnak, ennek az etikai forradalomnak lángeszű úttörője Bolyai János volt. „A megoldásban utjait keresve nem csak a geometriában emelkedett felül az előítéletes gondolkodáson,... de a mindennapok gyakorlatában megteremtette a magyarság és az emberiség példás harmóniáját, s a jövő gazdáinak egyik ihletője lett. **„A teljes értékű gazdálkodásban az anyagi, a szellemi és az erkölcsi tőke egyaránt fontosak. .. A jó gazdálkodásban az értékörző és az értékalkotó, új értéket teremtő tevékenység szorosan összetartozik.”**

MTESz-nek tehát a komplex szemléletű feltételek érvényesítésében van/lenne szerepe, amely alapításánál is elsősorban a nézetek integrálását vállalta fel. Legfontosabb feladatának egyike a műszaki és természettudományi értelmiséget tömörítő, egyedi (specifikus) egyesületek szellemi erejét, szakismeretét összefogni. A műszaki értelmiség a teremtő elmék és szakterületei rendelkeznek azokkal az adottságokkal, kapacitással, amelynek a hasznosítására meg kell találni az akár új szerveződési formát.

A honi gondok jelentős része fakad az önazonosság hiányából. Nem jó irányba változik az önkép, a családkép, a nemzetkép, mert nincsenek nemzeti tabuk!! Az embereken nem segít a pusztá információdömping, ha nem hajlandók gondolkodni, miközben állandó változásban van a nyelvezet, az elit stb. Elengedhetetlen az önrendelkezési képesség erősítése valamennyi szakágunkban.

A magyar reálértelmiség csak megújult szellemiséggel, szervezett összefogással és példaértékekkel tud megfelelni az egész társadalmat érintő kibívásának. Kiutat csak a cselekvő hazafiság jelenthet.

Dr. S Nagy László
MTESz alelnök

Egy vállalkozás viszontagságai

Ha jól belegondolok, idestova húsz esztendeje nem voltam a bolyi csemetekertben. Annak idején még az „öreg” Gálos Pista vezetett körbe a táblák között. Mára minden megváltozott. A kert magánkézbe került, ahol Marosi András erdőmérnök, a kert tulajdonosa neveli milliószámra a csemetét, mely vállalkozás manapság cseppet sem kockázatmentes. Érkezésemkor rögtön feltűnt, hogy noha kiemelési szezon van, viszonylag kevesen vannak a kertben, és a hajdani asszonyzsivaj helyett lovak nyerítése hallatszott. (Erről majd később.) András elnézést kér a késésért, de mint szabadkozott, egész éjjel vezetett, hogy időben hazaérjen üzleti útjáról. Csapjunk a lovak közé, javasoltam stílszerűen.

– *Hogyan kezdődött?*

– 1996-ban végeztem Sopronban. Sellyén gyakornokoskodtam, és a vitézpusztai csemetekertben kaptam meg az első gyakorlati órákat Kálótz Béla bácsitól, az erdészkerület és a csemetekert akkori vezetőjétől. A bolyi csemetekert a pécsváradi erdészet egy kerülete volt. 1997. január 1-től a MEFA Rt. vezetése úgy döntött, hogy önálló egységként működteti tovább a kertet. Azt nem mondhatom, hogy az elődeim szakmailag rosszul csinálták a dolgukat, hiszen Gálos Pista bácsi tevékenységét még ma is élő legendák övezik, és a csemetenevelésről írt tapasztalatait a szakma szinte minden csemetenevelő erdésze használja, talán ma is. Első kezdeti gyakornoki éveimben én is sokszor ültöttem fel a könyvet tanácsot keresve, de megváltoztak a kor elvárásai, és ahhoz, hogy a kert továbbra is megállja a helyét, változni kellett mindennek.

– *Privatizálási bullám, piaci igények, nyereségcentrikus gazdálkodás....*

– És még lehetne sorolni az érveket, amiért a főnökség úgy döntött, hogy önálló gazdálkodásra ösztönzi a kertet.

– *De mégis mi volt a fő probléma, hiszen a bolyi csemetekert fogalom volt annakidején?*

– Nem tisztem, és nem is akarom az okokat boncolgatni. Egyszerűen változtatni kellett, mert, a régi technológiával már nem tudtunk az új piaci elvárásoknak megfelelő méretű és minőségű növényeket előállítani, és a 27 fő állandó fizikai dolgozói létszám hatékonyságá-

val, és fenntartásával is komoly nehézségek adódtak. Mindenekelőtt a termőhely alapos vizsgálatát végeztük el, mert az, hogy a kétéves csercsemetét olykor ketten tudták csak kihúzni vérhólyagos tenyérrrel, és a 35 cm széles sorkiemelőt is két traktor vontatta, ami jelezte, hogy itt a talajjal valami baj van. Az akkori helyzetet szerkezet nélküli, tömörödött talaj jellemezte, igen alacsony felvehető szervesanyag-tartalommal, igen kemény „eketalppal”.

– *Azt hiszem az ország valamennyi csemetekertje „meg van erőszakolva”.*

– Ebben teljesen igazad van. De ezen nincs mit csodálkozni, hiszen még késő ősszel, olykor télen is járjuk a gépekkel a földet, amikor a helybéli parasztok a kemencepadkán üldögélve várják a tavaszt, a jó időt, amikor rá lehet szabadmenni a földre. A továbblépéshez információra volt szükség. Megkértük az Erdészeti és Faipari Egyetemet, hogy végezzen teljes vizsgálatot. 240 talajminta, és légi felvételek elemzésével kerestük a megoldást. Szerencsére olyan problémát nem találtunk, ami kizárta volna a további fejlődést, a megújulást. A megoldást a talajerő-utánpótlás, szerkezetjavítás, mélyművelés, technológia-váltás, és öntözésfejlesztés irányában kerestük. Az összetömörödött talajban egyértelműen kimutatható eketalpbetegséget altalajlazítással, és művelési irányok változtatásával, a szervesanyaghiányt pedig 1500–2000 q érett istállótrágya terítésével pótoltuk. A szerkezet javítása érdekében évi 1200–1500 m³ fű-

részport és kukoricacsutka-örleményt juttattunk ki, hektáronként 2–3 q ammónium-nitrát hozzáadásával. A talajélet megújulásához szükséges „élő erőt” a Mohácsi Farostlemezgyár által akkor kísérletezett humuszkoncentrátummal növeltük. Mindehhez a Teremtő adott néhány esős évet, és a változás szembeötlő volt.

– *És a munkásokkal mit csináltatok?*

– A munka szervezésében és végrehajtásában egyaránt szemléletváltásra volt szükség. Az állandó fizikai létszám teljesen átalakult. Csak két traktorosunk maradt. A feladatainkat csemetekerti munkások magánvállalkozásainak beindításával, teljesítményalapú díjazással oldottuk meg. Kezdetben az emberek nagyon féltek, de aki tudott dolgozni, sokkal jobban keresett mint alkalmazotként, akinek ez nem ment, az élet más területén kereste tovább a megélhetést. Erős brigádok szerveződtek, a hatékonyság, és mindemellett az emberek jövedelme is gyorsan nőtt. Elértük, hogy hatékonyabb és alacsonyabb létszámmal oldottuk meg a változatlan méretű feladatokat. A csemetekerteket jellemző alacsony képzettség nagyon megnehezítette az átállást. Csak kevés ember volt, aki fel merete vállalni a vállalkozás vezetését, és az út az addigi ismeretlenbe sok feszültséget, félelmet szült. Ez egy kezdő erdőmérnöknek emberileg is nagyon nehéz feladat volt. 24 éves voltam amikor kiálltam 27 ember elé, és elkezdtem elmagyarázni a munkaviszony megszűnését követő lehetőségeket, és a további megélhetést. Egyedül nem ment volna. Két óriási segítségem volt. Az egyik meghatározó ember a MEFA Rt. vezérigazgatója, Káldy József, aki közvetlen főnököm volt az ott eltöltött 6 év alatt, amíg erdészvezetői munkakörben láttam el a bolyi csemetekert vezetését. Bátorságot és hihetetlen munkabírást adott az, hogy az átszervezés és megújulás éveiben egy töretlen támogató jelenlétet éreztem magam körül, minden változást hozó döntésem az újra és a változásokra fogékony, jó szándékú felső vezetés támogatta. A másik nagy segítségem Szabó Róbert volt – engedtessek meg ez a személyes megjegyzés –, aki közvetlen szakmai felettesként, de „Robi bácsiként” mint keresztapám egyengette előttem az utat. Tőle tanultam frissen végzett erdőmérökként a gyakorlati élet alapjait, de főként emberismeretet, és ami a legfontosabb, emberséget, alázatosságot és Istentiszteletet. Utólag visszagon-

dolva e három dolgon kívül másra nem is volt szükség az elinduláshoz. A mai napig nagy úr, hogy már csak az emlékeinkben van közöttünk tiszteletbeli keresztapám. A segítségnek köszönhetően sikerült emberséges működő kapcsolatot létesíteni és a mai napig fenntartani a csemetékerti munkásokkal, akik nem éppen a legkvalifikáltabbak..

– *Mert itt csak maximum százig kell számolni.*

– Az igaz, de gondolj bele, hogy az itt dolgozó betanított munkások egy része, a társadalom legmélyebb rétegeibe csúszott emberek termelik meg ennek a kis cégnek az évi 150 millió forgalmát, a térség szaporítóanyagban megtestesülő értékét. Nem kell hozzá évtizedes jövő, hogy ezek az emberek már tudatosan érezzék, hogy csak a munka a kiút a reménytelenségből.

– *Való igaz, s csak remélni lehet, hogy leépítések helyett munkalehetőségek létesítésére buzdít a gazdaságpolitika. De hogyan lett végül is magántulajdonú a kert, a vállalkozás?*

– A kilencvenes évek végén volt egy nagyon jó időjárási periódus, melynek köszönhetően az átalakult kert komoly nyereséggel zárta az évet. Ezt követte egy szaharai nyár, amikor gazdálkodásunk év végi mérlege negatív volt. (Az öntözés a mai napig csupán a tavaszi kelések megsegítéséhez elegendő.) Talán ennek a kevésbé kiszámítható eredményességnek a következtében döntött úgy a cég, hogy a további munkát vállalkozói alapon, a kapitalista világ farkastörvényeire épülő módon kell folytatni.

– *Magyar körülmények között, beidegződött mentalitással.*

– Igen. Vállalkozó lettem, de majdnem ráment az egészségem, mert pénz nélkül, gép nélkül, tőke nélkül nehéz dolog, mondhatni „nagy munkát vállal az magára.” Döntenem kellett. Azt tudtam hogy Bólyban szeretnék maradni, hiszen ideköt a családom, az ismerősök, a megszokott kollégák. És különben is semmi okom nem volt arra, hogy távozzak, s valahol másutt kezdjem újra az egészséget. Én ehhez értek, s ha megfe-

lelően teszem a dolgom a családom is megélhet belőle.

– *Tehát belevágtál.*

– Igen. 2003-tól, egy hároméves bérleti ciklus volt a próbaidő. Nagy elszántsággal, erős hittel, kevesebb meggyőződéssel vágtunk bele, mert bizonyosság nem volt, csak sejteni lehetett hogy menni fog. Azután ajánlatot kaptam a megvásárlásra. Területtel, gépekkel, épületekkel együtt. A vezérigazgató bölcsen, s emberien mérlegelt, minden körülményt figyelembe véve, elnyújtott határidős fizetési feltételt kaptunk. Korrekt üzleti magatartás volt. Tényező volt az is ugyanakkor, hogy a mecseki térség csemetetermelő, beszállító bázisa volt eddig is a kert. Ezt sem lehetett figyelmen kívül hagyni. Teljesen tiszta üzleti alapon történik a vásárlás, mert semmiféle keretmegállapodás a fafajra, a mennyiségre vonatkozóan nem kötött. Ha a csemete megfelel, és a szállíthatóság is elfogadható, akkor vesznek, ha nem, máshol szerzik be. Így indultunk.

– *Nem megtermelni kunszt, hanem eladni, szól a régi mondás!*

– Való igaz, hogy itt a térségben is működik a konkurencia, de azonos minőségénél, és feltételnél a „mi kutyánk kölyke” elv működik, ami azt hiszem rendjén is van. Azt azért meg kell jegyeznem, hogy belföldön csemetét eladni szinte lehetetlen. A csemetetermelőknek igencsak nagy zavart okoz a támogatások lebegtetésével kapcsolatos hátrány, hiszen mint köztudott olykor három évvel az értékesítést megelőzően kell a magot begyűjteni, felvásárolni.

– *És a régen oly kedvező exporttal mi a helyzet?*

– A bolyi csemetekert nagyon jó adottságai mellett öntözés hiányában elsősorban belföldi piacra termel. Itt a hajtásméreti elvárások a Magyarországon használt erdősítési és telepítési technológiának köszönhetően a 15/30/50 méretű szaporítóanyagot preferálja. Néhány faj esetében – mint például a kocsányos tölgy, az erdei gyümölcsök, madárcseresznye, vadkörte, mirabolán, sajmeggy és a madárberkenye – öntözés nélkül is elérhető az exportban kívánt 50/80/+ méret. Ezekből a fajokból adódik az értékesítésünk exportárbevétele.

– *És hogyan kerülnek ide a lovak?*

– Ez egy sajátos örület. Az úgy kezdődött, hogy amikor – mint említettem – az első évek megpróbáltatásai kikezdték az egészségemet, orvosi tanácsra kezdtem bele a sportolásba, és hozzám a lovaglás állt mindig is a legközelebb. A kikapcsolódás, és a mozgás rendbe tette az egészséget, de a lovaglást nem hagytam ab-

ba. A ló a gazdálkodásunk része lett Van egy ágazatunk, ami lovas turisztikával, lovas terápiával foglalkozik. Egyelőre még nem üzleti céllal, de remélhetőleg változik a belföldi fizetőképes kereslet, és akkor ebbe az irányba is mozdulhatunk. Több, mint száz lovastól van havonta, ezeknek mintegy kétharmada fogyatékos gyermekekből áll, akik az önköltséget el nem érő ár alatt lovagolhatnak..

– *Akkor ez itt – átvitt értelemben – egyfajta „Róbert bácsi ingyenkonybája”.*

– Nekem ez egy szenvedély, mint másnak a szörfözés, vagy hogy pénzügyesebbet említsek, az autóversenyzés. Teljes árbevételünkben ez az ágazat nem éri el az 1-2 százalékot. Nekem mint a gazdálkodás minden területén itt is fontos az, hogy eredményt termeljen az ágazat, vagy legalább tartsa fent magát. A lovaknál bértartással, lovas oktatással, fedeztetéssel teszünk szert árbevételre. Az említett terápiás lovagoltatás betegeit, amíg az egyensúly fenntartható, fogadjuk, és próbálunk segíteni.

– *Nem sok ez egy kicsit?*

– Nekünk ez jutott, és tesszük a dolgunkat. Olykor erőnket meghaladó munka önt el bennünket, de én szeretem a munkám, és minden nehézségével együtt szép feladatnak tartom, szívesen csinálom. Örülünk, hogy van munkánk, megélhetésünk, jó színvonalon. Az állam megtalálta azt a módot, hogy hogyan lehet minél több bört lehúzni egy vállalkozóról, de példa előttünk feleségem nagyszüleinek sorsa, akik mint kitelepítettek, sokkal nehezebb éveket és eseményeket éltek át. Hát akkor nekünk is bírni kell. A 2003-ban indult vállalkozásunk most közel 75 ha-on gazdálkodik, saját gépekkel, felszereléssel, épületekkel. Ezek terheit nagyrészt le tudtuk, további hitellehetőségért nem kapkodunk. Fejlesztéseinket megpróbáljuk magunk erejéből megoldani.

– *A jó tündértől mit kívánnál?*

– Folytathassam, amit eddig csináltam, egy kicsit nyugodtabb környezetben, egy biztosabb jövővel, embernek maradva.

– *Jó szelet, kapitány!!*

Pápai Gábor

Lóháton az erdőben

Az erdő mindenkié (már az állami!), mondhatjuk teljes biztonsággal. Az erdőtörvény bevezetője megfogalmazza, hogy az erdő testi, lelki felüdülést nyújt és jóléti szolgáltatásai minden embert megilletnek. Az is elfogadott tény, hogy ma az erdőnek hármaskörű funkciója van. Ezek a gazdasági rendeltetés, amely megújítható nyersanyagot és energiaforrást biztosít (fa, vad, erdei melléktermékek stb.), a környezeti szolgáltatások, a klíma, a talaj, a víz védelme, a biológiai sokféleség megőrzése és nem utolsósorban a társadalom számára nyújtott szolgáltatások, így a pihenés, rekreáció. Hogy ki melyiket tekinti fontosabbnak, az már egyéni érdeklődés kérdése. A turista nyilván kikapcsolódni, feltöltődni megy az erdőbe, a természetvédő a biodiverzitás védelmének fontos színterét látja benne, az erdő tulajdonosa tüzelőt, eladható fát remél belőle, az erdész munkája során pedig ezeket az érdekeket próbálja összeegyeztetni. Az egyes érdekek azonban néha érdekellentétet okoznak. Ezek az ütközőpontok viszont csak a kölcsönös kompromisszumok mentén hozhatnak mindenkinek számára kielégítő megoldásokat.

Sokan választják a szabadidő eltöltéséhez az erdei lovaglást, amely ha tettené az élvezetek halmozása, mivel az ember az erdővel és a lóval egyszerre kerül bensőséges kapcsolatba. Ezt a tevékenységet azonban az erdőtörvény szabályozza és jelenleg csak ott megengedett, ahol a helyi erdészeti kijelölő lovaglásra használható útvonalakat. A törvény végrehajtási rendelete azt is nevezi, hogy csak 2,1 m koronaszélességnél nagyobb utakon lehet ilyen lovaglóutakat kijelölni. Amennyiben ilyen nincs vagy a lovasok mégsem itt közlekednek, megszegik a jogszabályokat, és lehetőség nyílik a renitensek bírságolására.

Híradásokból, cikkekből, egyéni elbeszélésekből ismertek olyan esetek, amikor ez a konfliktus feljelentéshez vezetett. Az is a lovaglás türése ellen szól, hogy a túralovagoltatás sokaknak jövedelemszerző tevékenység, aminek egyik vonzereje az erdei környezet, de amelyből az erdész nem profitál. Hogyan lehetne e kérdésben tisztességes megegyezésre jutni? Nyugodtan mondhatjuk, közös megegyezéssel. Ehhez azonban kompromisszumkészségre van szükség mind a lovasok, mind az erdészek részéről.

Miből erednek a konfliktusok lovas és erdész között? Általában két érvet hoznak fel e kérdésre az erdészek: 1. a lovasok megzavarják az erdő vadjainak nappali pihenését, 2. a sokat használt utakon a paták maradandó károsodást okoznak, ami az út minőségének romlásához, erózióhoz vezet. Ezek mértéke és hatása azonban nyilvánvalóan területenként eltérő, így e problémákat leginkább helyben lehet orvosolni, megfelelő hozzáállással.

Ehhez a lovasoknak a következő lépéseket kellene megtenniük: Le kell ülni az erdészrel, erdészvezetővel, és közösen kell meghatározni, hogy milyen időjárási viszonyok mellett (olvadás, tartós esőzés) mely utak nem használhatóak, az év mely szakában hol jelennek meg a lovasok zavarását a vadállományra nézve. Az egyes utakon milyen létszámban, és milyen gyakorisággal lehet lovagolni, hogy az még ne jelentsen károsodást. Azt a lovasoknak el kell ismerniük, hogy az erdei utak létesítése, karbantartása az erdészek számára jelentős költségeket igényel. Ezért jogosan várhatják el, hogy a lovasok vagy fizessék meg az úthasználatot, vagy az okozott kárt. Azt is el kell fogadni, hogy a fő vadászidényben az erdőben való lovaglás meghiusíthatja a vad elejtését, ami bevételkiesés, továbbá balesetveszélyes is, mert egy gellert kapott golyó akár a lovas életét is veszélyeztetheti. Ez fokozottan igaz a hajnali és a délutáni, esti órákra.

Amennyiben a fenti érveket a lovasok elfogadják, megértésre és támogatásra számíthatnak az erdőgazdálkodó részéről. Van azonban az éremnek egy másik, javarészt kihasználatlan oldala is. Ez pedig az, hogy mit tehetnek a lovasok az erdő védelme érdekében úgy, hogy az kiadás nélküli szolgáltatást jelentsen. Ez nem más, mint az erdő védelme az illegális szemétkeresők, fakitermelők, orvvadászok ellen. Azt hisszük, hogy ha ebben az erdészeti számára fontos kérdésben meg tudnak a szereplők állapodni, jelentősen áttértekelődhet az erdész-lovas viszony. A ma erdésze már több ezer hektár területet felügyel, ebből kifolyólag nyilván nem juthat el erdeje minden zugába naponta. Ezt azok is tudják, akik rossz szándékkal keresik fel az erdőt. Viszont, ha a lovasok erdei útjaik során olyan, akár előre megállapodott menetrend szerint felkeresnek kieső területeket, vagy olyan helyeket, melyeken pl. a

szemétkeresés gyakori, akkor máris partneri viszonyba kerülhetnek. A lovas mobiltelefonon azonnal tudja az erdésznek, rendőrnek jelenteni az esetet, sőt a telefonnal dokumentum értékű fényképeket is tud készíteni, és a csoport tagjai tanúként is bizonyítani tudják az eseményt.

Hisszük, hogy értelmes emberek képesek értelmes megoldásokat hozni. És ez csökkenti az amúgy is kiélezett társadalmi vitákat, és a két érintett fél egyformán a partnert, és nem az ellenséget látja a másikban. Ehhez azonban a személyes kontaktus, az írott és íratlan szabályok maradéktalan betartása szükséges. Egy hazában élünk, mindegyikünknek fontos a maga érdekeinek az érvényesítése, de csak úgy, hogy az ne problémák forrása legyen, hanem kölcsönös és elismert előnyöket jelentsen minden szereplő számára. Az egymásra mutogatás jóra még nem vezetett soha. Mutassunk példát mi lovasok és erdészek, hogy lehet együtt is dolgozni civakodás nélkül, mindenki öröme. Ehhez kérjük lovas és erdész kollégáinkat, hogy keressék a kapcsolatot egymással, és akár fehér asztal mellett kötéssenek szövetségek, melyek nem a korlátozásokra, hanem a kölcsönösségre alapulnak. Van megoldás, csak hinni kell benne, és tenni érte a mindennapokban.

**Lapos Tamás
Dénes Péter**

Terembura Lovas Egyesület

Fórum a városi erdőgazdálkodásról

Hämeenlinna, Finnország 2008. május 28-31. – Az erdei rekreáció és turizmus városias társadalom szolgálatában

Az idei, immár tizenegyedik fórumot a COST E33 cselekvési programjával, „Erdő rekreáció, közjólét és turizmus” záró konferenciával együtt tartják Finnországban.

Hämeenlinna az otthona Európa első nemzeti parkerdei egyikének, így tökéletes háttérre lesz a városi erdőgazdálkodás eseményeinek.

A tanácskozáson hazánkat *dr. Héjj Botond* és *Schiberna Endre* PhD (NYME) képviseli.

COST = European Cooperation in the field of Scientific and Technical Research, a természettudományos és műszaki kutatás területén folyó európai együttműködés.

(ForestPress)

Híroldal • Híroldal • Híroldal • Híroldal

Hogyan áll az erdőtörvény előkészítése?

Kiss János főosztályvezető kérésünkre elmondta lapunknak, hogy az erdőtörvény előkészítő fázisa az egyeztetési szakaszban van, ahol mind a MGSZH szakhivatalok erdészeti szakembereivel, mind pedig a gazdálkodói oldal szakembereivel folyamatos, hatékony együttműködéssel készítik elő a törvénytervezetet. Korábbiakban lapunknak is elmondott ütemterv annyiban módosult, hogy az erdőtörvénnyel együtt a végrehajtási rendelet és vélhetően a szolgálat működési rendje a parlament elé fog kerülni a szeptemberi ülészakon (az erdőtörvény benyújtását júniusra tervezték. Szerk.) A három zöld törvény együttes kialakítására vonatkozó előzetes információkra válaszolva elmondta, hogy bár az elképzelés szép lenne, de a főosztály nem teheti meg, hogy erre várjon. Tesszük a dolgunkat ehhez pedig kérjük mind az egyesület, mind a szakma teljeskörű támogatását.

Lengyel I.

* * *

Feloszlott

Hatvan éve, 1948 május 8-án – felismerve az országban várható politikai változásokat – 88%-os szavazataránnyal feloszlatta magát a Bánya-, Kohó- és Erdőmérnök-hallgatók Ifjúsági Köre.

id. Wisnovszky K.

* * *

14 ezer euró hektáronként talajvízvédelemre

A koppenhágai közmű 1,34 millió eurót fizetett egy erdőtulajdonosnak a talajvízvédelemért – olvasható a nordicforestry oldalon.

A koppenhágai közmű cég évente 5 millió köbméter ivóvizet kap egy, a várostól 60 kilométerre lévő kútból. Ez a mennyiség százezer ember éves vízfogyasztásának fedezésére elegendő. A kút egy magánerdészet közelében található. A szolgáltató cég természetközeli erdőgazdálkodásról kötött megállapodást az erdő tulajdonosával. A közel 95 hektárt érintő megállapodás értelmében a területen a jövőben sem növényvédő szerek, sem műtrágyák nem használhatók. Az erdőtulajdonos kompenzációként egyszeri, 10 millió dán koronának megfelelő 14 ezer eurót kap, hektáronként. A pénzt a talajfelszín alatti vizek alapítványából fedezik. Eh-

hez az alaphoz minden egyes fogyasztó évi egy euróval járul hozzá.

* * *

Tobozt termett az ősfenyő

Meglepte a botanikusokat a világ legöregebb fafaja. A fa termést hozott Nagy-Britániában – olvasható a timesonline.co.uk oldalon.

A kétmillió éves wollemi fenyőt (amely valójában az Araucaria családba tartozó, furcsa és ritka növény) kihaltak vélték, csak a szerves maradványokból azonosították, egészen addig, amíg 1994-ben, Ausztráliában, Sydney-től 125 mérföldre nyugatra, a Wollemi Nemzeti Park területén, a vidéket megszállottan kutató David Noble a természetben tenyésző, közel száz egyedből álló facsoportra bukkant.

Most pedig a cornwalli Tregothnan Gardens egyik wollemi fája az első, tobozt termő fa az északi féltekén. Jonathon Jones, a park igazgatója, aki a fát „alig hihető látványosságnak” nevezte, reméli, hogy a fenyőtoboz magot is érlel majd.

(ForestPress)

* * *

A mangrove-erdők kiirtása tette kiszolgáltatottá Mianmart az itéletidőnek

A mangrove-erdők kiirtása tette Mianmar tengerparti vidékeit védtelenné az országra lesújtott ciklon pusztításával szemben – véli a Délkelet-ázsiai Országok Szövetségének (ASEAN) egyik vezetője. A természeti csapás legalább 22 ezer halálát okozott követelt a délkelet-ázsiai ország hatóságai szerint.

Szurin Pitszuwan ASEAN-főtitkár a szervezet szingapúri tanácskozásán úgy vélekedett, hogy a tengerparti fejlesztések – köztük ingatlanépítések – a mangrove-erdők kiirtásával jártak, így eltűnt a lakott területek és a vihar által magasra korbácsolts tengerhullámok közötti ütközőövezetként, természetes védműként szolgáló erdősáv. A több mint 200 ezer emberéletet követelő 2004-es ázsiai tengeri szökőár után egy tanulmány már rávilágított arra, hogy a cunami kisebb pusztítást okozott olyan területeken, ahol egészséges mangrove erdők élnek. Srí Lankán például mindössze ketten haltak meg olyan faluban, amelyet sűrű mangrove-erdők és bozótok öveznek, viszont hatezren a hasonló „védművet” nélkülöző szomszéd fa-

luban. Ennek az a magyarázata, hogy a sós vizet jól tűrő örökzöld növények gyökérrendszere szertefoszlatta a hullámok energiáját.

(MTI)

* * *

10 milliós kár Tiszadobon

Az orkán erejű szél 50 méteres sávban letarolta az erdőt, több száz fát tört derékba a vihar a Tisza ártéri erdeiben, Tiszadob határában; évtizedek kellenek ahhoz, hogy a terület teljesen kiheverje a pusztulást.

A Tisza áradása miatt csak később derült ki, hogy a Tiszadob környékén pusztító vihar 10 milliós kárt okozott az ártéri erdőben, amely egyébként természetvédelmi terület. A kárt csak csónakról tudták felmérni, mert a terület gyakorlatilag megközelíthetetlen, hiszen elzárta az áradó folyó.

Az orkán erejű szél április 19-én söpört végig a tiszadobi ártéri erdőn, egy 50 méter széles sávban. Hogy milyen kárt okozott, azzal csak később szembeütköztek az erdészek.

Az első becslések szerint 6-7 hektáron, körülbelül 1000-1500 köbméter fát tett tönkre a vihar. A kár 10 millió forint.

A nyíregyházi erdészet igazgatója szerint az orkánerejű széllehelések valógatás nélkül roppantottak össze 60-70 éves fákat.

– Becsléseink szerint legalább ezer köbméter faanyag pusztult el a viharban, szétszórva 6-8 hektáron – mondta Tölgyfa Gábor igazgató.

* * *

Kitiltották a terepjárókat

Ungvár – Megtiltották a terepjáró gépkocsik használatát a Kárpátok Ivano-Frankivszk megyéhez tartozó természetvédelmi területein. A kitiltó rendeletet Mikola Palijcsuk, ivano-frankivszki kormányzó a környezetvédők erőlyes tiltakozása nyomán írta alá.

Az ökológusok azért emelték fel a szavukat, mert szerintük a Kárpátokat versenypályaként használó dzsipek jelentős mértékben károsítják a természeti környezetet. Maga a kormányzó is elismerte, hogy pénzben kifejezhetetlen az a kár, amelyet a terepjárók okoztak a növényzetben, amikor egy verseny során felhajtottak a Hoverla-hegycsúcsra – közölte kedden a kijevi liga.net internetes gazdasági hírügynökség.

(MTI)

Kutatók Nagykovácsiban

Mondhatni immár hagyománnyá vált hogy Nagykovácsiban az FVM Mezőgazdasági és Erdészeti Szakképző Iskola mellett működő Kastély Vendégfogadó konferenciatermében az ERTI egy nagyszabású kutatásról beszámoló rendezvényt tart. Az éghajlatváltozás és az erdészeti beavatkozás összefüggéseit vizsgáló program lényegében a szálló és a tarvágás hatásait elemzik a kutatók. Három éve kezdődött a munka, melyet az ERTI és a Magyar Állami Földtani Intézet közösen végzett.

„A projekt célja az erdei ökoszisztéma a megszokott (hagyományos) gyakorlattól eltérő erdőműveléssel való védelme az éghajlat káros (az erdő számára gyors) hatásai ellen úgy, hogy kitüntetett figyelemmel vagyunk az adott térségben kialakult geológiai, kőzettani adottságokra, azok tulajdonságaira, a benne lejátszódó folyamatokra és az élő természeti közegre gyakorolt hatásaira.

A hatásokat megszüntetni nem tudjuk, de kedvezőbb művelési móddal csökkenthetjük károkozásukat, ha az ökoszisztémára ható gyors változások befolyását időben elhúzva, azokat lassítani próbáljuk. Ehhez részletesen felmérjük, kvantifikáljuk az erdészeti beavatkozások környezeti (meteorológiai, talajtani,

Illés Gábor (ERTI) előadását tartja

agroteológiai stb.) hatásait, és figyelembe vesszük még a domborzat termőhely módosító hatásait is” – mondta Szendrei Kornelia az előadásorozat fő szervezője.

Terjedelmi okok miatt nem foglalkozhatunk az előadások részleteivel, csak néhány kiragadott gondolatot idézünk.

„valamiféleképpen vissza kellene fogni a csapadék elfolyását, vagy lassítani azt, mint ahogy a házákon átfolyó vizeket is”

mondta dr. Szalai Sándor meteorológus. Dr. Csóka György, az ERTI Erdővédelmi osztályvezetője rámutatott

hogy a szélsőséges időjárás fokozza a károsítókat tevékenységét. 1961-2007 között mért adatokkal támasztotta alá mondanóját. Szép Tibor tanulmányát a márciusi Erdészeti Lapokban már olvashattuk. Csépanyi Péter a jövő erdőművelési eljárásait egyértelműen a Pro Silva módszereivel hozta összefüggésbe. Ezzel kapcsolatban véleményt cserélt Varga Béla és dr. Solymos Rezső, egy rövid vita formájában.

Az előadásokat az ERTI könyvtárában meg lehet tekinteni egyeztetve az időpontot Mátyus Krisztina könyvtárossal.

A kétnapos tudományos ülés tartalmas felvezetője volt az ERTI által rendezett ez évi vándorgyűlésnek.

Kép és szöveg: ERTI, Pápai Gábor

Kuti László (MÁFI) a geológiai összefüggéseket magyarázza

Mátyus Krisztina könyvtáros

Erdészeti erdei iskolák nyílt napja

Az Országos Erdészeti Egyesület *Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály* dél-dunántúli régióban működő erdészeti erdei iskolái nyílt napot szerveztek a térségben lévő általános iskolák és óvodák pedagógusai részére 2008. április 26-án, a Gyulaj Zrt. Hőgyészi Erdészetének Lengyel-Annafürdői Turisztikai és Természetismereti Központjában. A mintegy 100 fő pedagógus megismerkedhetett a helyiek, továbbá a Mecseki Erdészeti Zrt. Mókus-suli Erdészeti Erdei Iskola és a Kikerics Természetismereti Központ, a GEMENC Zrt. Gemenci Erdei Iskola, Pörboly, valamint a SEFAG Zrt. Sziágyi Erdei Iskola munkájával. Az erdészeti erdei iskolák szakmai bemutatókat tartottak a helyszínen és az erdőben.

Kupás Deák Zoltán, a Hőgyészi Erdészet vezetője köszöntötte a megjelenteket,

majd *dr. Pető József* az OEE elnöke szólt a jelenlévőkhöz. Kiemelte az erdészeti erdei iskolák fontosságát napjainkban és kijelentette, hogy az erdészek kiemelt partnerei ebben a munkában a pedagógusok, számít együttműködésükre.

A helyszínről több szakmai program indult az erdőbe és a környék látnivalóinak megtekintésére. A nap itala a Mecseki Erdészeti Zrt. Kárászi Gondnokságának erdei melléktermékeket feldolgozó üzeméből származó, tartósító nélküli almalé volt. Mint kiderült *Bikki Károly* üzemvezető ismertetőjéből további erdei gyümölcsökből készült italok gyártása is elindul. Jó lenne, ha az erdészeti erdei iskolák itala ilyen natúr gyümölcsle lenne, a szénsavval és cukorral teli egyéb italok helyett!

A továbbiakban *Ormos Balázs*, az OEE

Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály vezetője ismertette tevékenységüket, programjaik erdészeti jellegét és a használható szakmai anyagokat. Ezt követően *Szabó Lajos* szakosztálytitkár beszélt az erdészek szerepéről, az erdőpedagógia fontosságáról a környezeti nevelés területén.

A rendezvényt jó hangulatú borkóstoló zárta a közeli egykori Apponyi pincében.

Gratulálunk a szervezőknek *Kupás Deák Zoltán* erdészetvezetőnek, *Gál László*, *Dénes Margit*, *Adorján Rita*, *Szatmáriné Sükösdí Julianna*, *Göndöcs Róbert* és *Füsi Balázs* erdészeti erdei iskola-vezetőknek. Ajánljuk más régióban működő erdészeti erdei iskolák számára hasonló összejövetelek szervezését.

Kép és szöveg: **Ormos Balázs**
szakosztályelnök

Támogatás a budapesti erdőknek

A Madarak és Fák napja alkalmából jelentős támogatást nyújt a MAVIR Zrt. a márciusi szélvihar által a budapesti hárshegyi erdőkben okozott kár felszámolásában. A másfél hektáros területen pusztító viharkár nyomán megsemmi-

sült erdőrészlet újjátelepítéséhez szükséges kilencezer méteres csemete ültetésének őszi felújítási munkálataiban a MAVIR Zrt. munkatársai tevőlegesen is részt vesznek. Mintegy „örökbe fogadják” a Szépjuhásznő turistapihenőt, és

az ott található gyermekjátszótér állagmegővését. A kezdeményezés szép példája annak, hogy a hasonló területek gondozása túlmutat az erdészek feladatkörén. Különös tekintettel a felmerülő költségekre.

Balról: Lomniczi G., Zambó P., Vinkovits A. és Laskóy Ágnes

Vinkovits András vezérigazgató fát ültet

A FAGOSZ tizenennyolcadik közgyűlése

A tihanyi Club Hotel adott otthont a rendezvénynek. Afféle déja vu érzésem volt amikor a Közgyűlés kezdetekor az igencsak foghíjas székeket láttam. (Sajnos az Egyesület hasonló összejövetelei sem különbek.) Az okokat nyilván elemezni kell – ha kell –, bár nyilvánvaló, hogy igazán nagy ügyekben sem egyik, sem másik szerveződés nincs döntőképes helyzetben. De hát azért adhatnánk legalább annyi tiszteletet a szervezőknek, hogy a határozatképesség már a kezdetekkor meglegyen.

Horváth Ferenc elnök megnyitó szavai után Mőcsényi Miklós főtitkár részletes beszámolója következett.

Ebéd utánra megteltek az üres székek is, és Mizik András már telt ház előtt tartotta meg előadását a keménylombos választékok várható piacát illetően. (Cikket ld. Erd. Lapok februári számában.) Forgács László (NYIR-

ERDŐ Zrt.) az akác gőzölési tapasztalatairól számolt be.

Nagy érdeklődés előzte meg Benedek Fülöp (MNV Zrt.) előadását. Ugyanis hónapok óta járja a hír az országot az

erdőgazdaságok összevonásával kapcsolatban. Nos, mint elhangzott, ezt a témát levették a napirendről. „2008-ban az állami erdőgazdaságok térképén nem lesz változás” hangsúlyozta Benedek Fülöp. Mint mondta nem akarják elkapkodni a folyamatot. Tehát minden valószínűség szerint lesz összevonás, csak lassan és nyugodtan. Talán a legoptimálisabb megoldáshoz a különféle szakmai szerveződések véleményét is kikérik az illetékesek. (Ettől függetlenül az egyes ingatlanok privatizációjáról különféle hírek keringenek, különös tekintettel a vadászattal kapcsolatos létesítményekre.)

A Fakonferenciát Horváth Ferenc elnök zárta megjegyezve, hogy eredményes volt a rendezvény, mert nemcsak hasznos előadásokat hallhattak a résztvevők, hanem tisztázhatták az ágazat körül kialakult bizonytalanságot keltő kérdéseiket is.

Kép és szöveg: Pápai Gábor

Hagyományos termékbemutató a STIHL

Immár hagyomány a STIHL Kft.-nél, hogy évente megrendezi termékbemutatóját. Noha a külsőségek alapján a nagyközönség számára is minden igényt kielégítenének a látottak, az eseményre valójában a cég 78 márkakereskedésében és a 280 értékesítési helyen a STIHL és a VIKING termékeivel foglalkozók kaptak meghívást. Mint *Bakon Gábor* igazgató elmondta, a rendezvény legfőbb célja a belső kapcsolatok javítása, az áruismeret fokozása. „Nyílt nap a bolti eladóknak, ahol megismerhetik a magyarországi képviselő központját, az ott dolgozókat, hogy amikor telefonon jelentkeznek bármely problémával, ismerősként beszéljenek az ügyintézővel, és maguk előtt lássák a raktárunkban lévő árukészletet, mely az utóbbi időben 1600 palettával (raklap) bővült. Megismerkedhetnek azokkal az árucikkkel, amelyeket az ő boltjuk eddig nem árult. Előadásokat tartunk, ahol a szakavatott kollégák hívják fel a figyelmet azokra a szempontokra, melyek alapján egy terméket be kell mutatni a vevőnek, különös tekintettel annak előnyeire, nem elhallgatva esetleges gyengeségeit. Mivel termékeink nem tartoznak az alacsony árfekvésűek közé, fel kell hívnunk leendő partnereink figyelmét a folyamatos és biztonságos alkatrészellátásra, a megbízható, és az ország egészét lefedő szervizhálózatra.” – mondta *Bakon Gábor*. Példaként hozta fel, hogy a Távol-Keletről behozott gyenge minőségű gépek meghibásodásakor a STIHL-szervizeket keresték fel bajaikkal a vásárlók, s végül meggyőződtek arról, hogy jobban jártak volna, ha biztos szervizű és alkatrészutánpótlású terméket vásárolnak. Felhívják a kereskedők figyelmét, hogy csak olyasmit ígérjenek a vevőknek, amit teljesíteni is tudnak.

Nagyon fontos – folytatta az erdőmérnök igazgató –, hogy családias légkör alakuljon ki a cégnél, minden viszonylatban. A cég és a kereskedők, valamint a kereskedőknél egymás között is. Az irodákat és a központi épület helységeit is vevőbarát-szemlélettel alakítják át. A bemutató területén nézelődve egy négyéves formájú fiúcskán akadt meg a szemem. Egy mini motorfűrész berregtetett. Mint kiderült, a gépet ugyanolyan mozdulatokkal kell indítani, mint az igazit. Hiába a STIHL semmit nem bíz a véletlenre.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

központi telephelyén

Erdész-vadászok Ausztriában

Az Országos Erdészeti Egyesület Vadgazdálkodási Szakosztályának tagjaival – mintegy negyvenen – az ausztriai Eckartsauba látogatunk április első felében. Közülünk sokan igen hosszú utat tettek meg: volt, aki ötszáz kilométert is autózott Magyarországra éppen átellenes csücskéből, hogy reggel nyolcra az immár „légies” határ melletti gyülekezőhelyre, a Grenzlandhof foga-dóba érhesse. Innen a házigazdák képviselő, magyarul is beszélő Christian Luppert felvezetésével indult tovább a konvojunk.

Burgenlandi nyúl-bőség

Útközben igazi meglepetést okozott Burgenland hihetetlen mezeinyúl-bősége: olyan félhektáros vetést is láthatunk, amelyiken tizenöt tapsifülest sikerült megszámolni! Fácán is volt szépen, sőt, egy helyen a löherében fogoly nyújtotta a nyakát.

Burgenlandot az elmúlt évtizedek fen-yőtelepítései miatt „gyantaországnak” csúfolják az osztrákok. A kisparcellás agrárgazdálkodás jellemezte Fertő-tó környéki rész azonban – ahol a klíma az örökzöldek számára nem a legkedvezőbb – nyúlban-fácánban bővelkedő, igazi vadász-Kánaán! Akárhogyan is van, a sógorok tudnak valamit az apró-vadról.

A Lajtán átkelve Alsó-Ausztriában – elhagyva a történelmi Magyarországot – egy csapásra vége lett a látványos nyúl-bőségnek. Valószínűleg arrafelé már más vadgazdálkodási módszereket alkalmaznak.

Nemzeti park az erdőgazdaságban – történelmi központtal

Eckartsau innen már nincs messze, de oda tartva át kell kelni a Duna bal part-jára. Több ágra szakadva, erdős szigete-keket kerülgetve, homokzátonyokat épít-ve hömpölyög a híd alatt a folyó. Ottjártunkkor békésnek tűnt, de az Al-pokban eredő mellékfolyóinak nagy ré-szét felvette már erre a szakaszra érve. Nem ritkák az áradások – amint később megtudtuk, hat méteres vízszintingado-zás is előfordulhat.

Eckartsau mellett, a falu Duna felé eső szélén, gyönyörű park közepén áll a Habsburgok egykori vadászkastélya, ma az Osztrák Államerdőzet (Österrei-chische Bundesforste AG), benne a Donau-Auen Nemzeti Park központja.

(Ausztriában az erdős nemzeti parkok nem önálló szervezetek, jellemzően az állami erdészeti társaságok működtetik és kezelik őket.)

A Habsburgok egykori kastélyának kapujában a nemzeti park igazgatója, *Gottfried Pausch* fogadta a magyaror-szági vendégeket. Bemutatta munkatár-sait, *Gernott Pichler*, *Ernst Meyer* és *Erich Weger* urakat. Röviden szólt a hely szerepéről a magyar történelem-ben: 1918. november 13-án IV. Károly itt írta alá azon nyilatkozatot, amelyik-ben lemondott a magyar államügyek in-tézéséről. A nyilatkozat másolata a kas-télyban külön íróasztalt kapott.

Az igazsághoz tartozik, hogy akkor még a magyar határ – mivel Burgenland osztrák tartományként nem létezett – lé-nyegesen közelebb esett, mint manap-ság... A történelmünkben „Eckartsau-i nyilatkozatként” ismert esemény után pár nappal a szép, barokk épület a kora-beli Osztrák Köztársaság tulajdonába ke-rült, majd pár hónap múlva a volt ural-kodó innen indult svájci száműzetésébe.

Nem ok nélkül vadászkastély Eckart-sau, itt szinte minden a vadásatról szól, a freskótól a szarvasagancs csillárig, a fa-lakon látható, zömmel az Osztrák-Ma-gyar Monarchia területén zsákmányolt tróféáktól a kiállított étkezéslet faragott szalvétagyűrűjéig... Ma az épület egyes helyiségeit magánszemélyek és szerve-zetek is bérelhetik rendezvények céljára.

A fogadás és köszöntés után a kas-tély patinás könyvtárában, a nemzeti park részletes bemutatása következett. Amint megtudtuk, mintegy 36 kilomé-ter hosszúságban és átlagosan másfél kilométer szélességben nyúlik el Bécs-től az osztrák-szlovák határig, területe

9300 hektár. Évente egymillió körül ala-kul a látogatók száma, többségük ku-tyasétáltató, kocogó, kerékpározó, ki-ránduló ember, nagyobb részük a köze-li Bécsből.

(A nemzeti park mintegy negyede az osztrák főváros közigazgatási területére esik, másik negyede magán-, fele pedig állami tulajdon.)

A nemzeti park létrejöttét érdekes módon egy vízerőmű építése körül ki-bontakozott, nemzetközivé terebélye-sedett eseménysorozat váltotta ki. Talán még itthon is sokan emlékeznek arra, hogy 1984-ben a Hainburg közelébe tervezett létesítmény elleni társadalmi tiltakozás szinte maga után vont a bős-nagymarosi vízlépcső megépítésének megkezdését és a körülötte kialakult vitát...

A hainburgi erőmű ötletének elvetése után, egy kilenc évig tartó folyamat ered-ményeképpen, 1996-ban alapították meg a Donau-Auen Nemzeti Parkot. A környékbeliek a korlátozó intézkedések miatt kezdetben tiltakoztak ellene, de időközben megtapasztalták az előnye-it is, ami elsősorban az idegenforgalom élénkülésében váltható aprópénzre.

Erdészet, vadászat, erdei iskola

A terület erdőgazdálkodása a nemzeti parkká alakulás óta „takaréklángon” működik. A korábbi huszonnyolcezer köbméterrel szemben, csupán mintegy évi kétezer köbméter fát termelnek a ki-lencezer hektáron. Az erdőfelújítás a korábban keletkezett kötelezettség „ki-futtatásáról” szól.

A vadgazdálkodást a Lajtán túl „vad-világ-menedzselésnek” nevezik – ha csak a mezei nyulak példáját nézzük,

akkor mindegy, mi a neve, ügyesen csinálják – az üzemtervezés pedig Ausztriában is tízéves ciklus alapján működik. A nemzeti park vadgazdálkodását első sorban a látogatókhoz kellett igazítani. Bécs közelsége miatt igen nagy a terület zavarása, az élőhelyeket utak, vasutak szabdalják, a vad a maga váltóit nem tudja következetesen használni. Amint egy előadásból megtudtuk, ma már a vonalas létesítmények kivitelezésénél külön a vadnak szánt, ún. zöld hidak építésével próbálják az évszázados váltókat megtartani. Ennek vizsgálatára megkezdtek a gímszarvasok telemetriás jelölését: a nyakra erősített rádióadó közvetíti a vad helyzetét, aminek alapján meghatározható az egész éves mozgáskörzete. (A jelölt bikák közül kettő áttévedt Szlovákiába, ahol valószínűleg „golyó általi baleset” érte őket...)

A célok között szerepel a korábbi főváltók helyreállítása is, a vérfrissítés lehetőségeinek javítására. Az eredmények között hangzott el, hogy az őshonos, veszélyeztetett állatfajok közül a rétisas három-négy éve újra fészkel a területen. Régen azonban nem lehetett ritka, hiszen a feljegyzések szerint Rudolf trónörökös 1887-ben, egyetlen nap alatt 30 példányt (!) lőtt belőlük...

A nemzeti parkban a növény- és az állatvilág megóvása azonos jelentőségű, egyenrangú ökológiai elemként kezelik a kettőt. Száz bekerített kontrollterületet kialakítva vizsgálják, hogyan terhel a környezetet a vadállomány, s ennek alapján állapítják meg az éves kilövési terveket is. Szinte csak a fiatal korosztályból lövik a szarvasbikát is, az őzet is – a szabályozás során elsősorban a tarvad létszámát igyekeznek apasztani. Nem lövik a területen a rókát, a borzot, récefajokat, a fácánt sem. Ezek a földekre kiválva szintén a környező vadászárságok zsákmányát gyarapítják, akárcsak a nagyvadfajok.

A vadbetegségek közül a sertéspestis és az amerikai óriás májmételey fertőzése érinti érzékenyen a területet. Utóbbi köztes gazdáit, az iszapcsigák ugyanis

áradáskor igen könnyen kikerülnek a vadnak táplálékot szolgáltató rétek fövére. Ezért igyekeznek megkeresni a csigapopuláció gócpontjait, s azokon – például erdősítéssel – lehetetlenné tenni számukra az életfeltételeket. Ez persze nem jelent végleges megoldást. A vad gyógyszerzése, mivel a park területén nincs mesterséges vadetetés, komoly nehézségekbe ütközik.

A személyzet úgynevezett „profilvadászatot” folytat a parkban: szörök hiányában a váltókon igyekeznek terítékre hozni a „létszámfeletti” vadat. Az állomány nagyságot a Duna tavaszi áradása eléggé erőteljesen szabályozza, általában a szaporulat fele odavész ilyenkor.

A nemzeti park kezelésében lévő hullámtérben évente legfeljebb két vadászatot tartanak, ezeken 40–50 puskás vesz részt a környező vadászárságok földtulajdonos tagjai közül – hiszen ők viselik a mezőgazdasági vadkár zömét. Ahhoz, hogy valaki részt vehessen egy ilyen vadászon, évente egy igen magas követelményeket támaztó vadászvizsgát kell letennie – bizonyítva kiváló lökészségét –, majd az erdősszel a terepen, háromszori kimenetellel a gyakorlati ismereteit, végül pedig elméleti felkészültségét. A vadászok így is megtiszteltetésnek veszik, ha részt vehetnek a nemzeti park úgynevezett leshajtásain, amelyek lassan, megfontoltan vezetett terelések.

A nehéz vizsgát körülbelül száz földtulajdonos teszi le, közülük pedig sorolják a szerencsés résztvevőket. Ezen a terelővadászaton csak a környékeliek juthatnak lehetőséghez,

más – akármennyi pénze is legyen – nem teheti!

Érdekes módon az elejtett vad trófeáját közcélokra használják fel, kastélyokat díszítenek velük, vagy iskolákba kerülnek szemléltető eszköznek.

A közösen elfogyasztott kiváló ebéd módot adott a közvetlen ismerkedésre: kedves házigazdánk végiglátogatta az asztalokat, és – mindenkivel külön elbeszélgetve – tájékozódott a magyar erdő-és vadgazdálkodás viszonyairól. *Törzsök Gyula* közvetítésével sor kerülhetett az osztrák kollégák magyarországi viszont-meghívására is.

Ebéd után a kastély régi gazdasági épületeit tekinthették meg a vendégek: ezeket erdei iskolává és laboratórium-má – irigylésre méltó minőségű eszközökkel és nagy mennyiségű szemléltető anyaggal – alakították át, elsősorban bécsi és a főváros környékén élő gyerekek számára. Évente átlagosan ezren töltenek itt – fejenként 200 euróért – pár napot. A szállást az udvaron felvert sátrakban oldják meg.

A szakmai program a nemzeti parkot a négy évszak változásai szerint bemutató, lebilincselő képsorok vetítésével ért véget.

A program zárásaként rögtönzött szakosztályülésen új tagok felvételére is sor került. Egyhangú szavazással szakosztálytagnak választottuk: *Bajorbegyi Tündét*, a DALERD Zrt. fővadászát és *Péntek Gyulát*, a Pilisi Parkerdő Zrt. fővadászát. Gratulálunk!

Közös meggyőződésünk szerint ez a tanulmányút vendéglátók és vendégek között egy hasznos kapcsolat kezdetét jelentette.

Búcsúzás közben *Haraszi Gyula* tükár átadta az OEE Elnökségének üdvözlét, megköszönte a házigazdák vendéglátását, az alapos szervezést a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt.-nek – kiemelten a fásztzó szaktolmácsolást is válláló főszervezőnek, *Törzsök Gyula* fővadásznak.

Kép és szöveg: **Faragó Zoltán**
újságíró

A törékeny fűz kórokozói

A törékeny fűz (*Salix fragilis*) a Kárpát-medencében a patak- és folyóvölgyek jellemző fafaja. Kórokozói nagyrészt azonosak a fehér fűzön és egyéb fűzfajokon is megjelenő szervezetekkel. Az alábbiakban, a megbetegített szervek és szövetek szerint csoportosítva, számba vesszük a törékeny fűzön előforduló leggyakoribb kórokozókat.

Levél- és hajtáskórokozók

A törékeny fűz levelein hazánkban gyakori kórokozó a *Drepanopeziza salicis* tömlősgomba (anamorf: *Monostichella salicis*). Sötétbarna, apró, összefolyó levélfoltokat okoz, amelyek a levéllemez színén figyelhetők meg (1. ábra). A betegség következménye korai lombhullás, amelynek mértéke az egyes években változó. A vegetációs időszak alatt a levélfoltokban az anamorf acervuluszai jelennek meg, amelyekben egysejtű, hialin, 11-17 x 5-7 µm méretű konídiumok tömege képződik, ezek terjesztik a betegséget. A kórokozó a lehullt levelekben telél át, ott fejlődnek ki az ivaros alak mikroszkopikus apotéciumai. Az aszkospórák tavasszal, április közepétől szóródnak és a légáramlatokkal kerülnek a friss lombozatra.

A fűzekre specializálódott levél- és hajtáskórokozó a *Glomerella miyabeana* (anamorf: *Colletotrichum gloeosporioides*). Mindegyik fűzfajunkon előfordul. A leveleken és a fiatal hajtásokon nekrotikus foltokat okoz, amelyekben nedves időjárás esetén a gomba acervuluszai, később a sötét színű peritéciumai is kialakulnak. A konídiumok egysejtűek, hialinok, hengeresek, 15-22 x 4-5 µm mé-

2. ábra: *Melampsora* sp. okozta levélrozsda törékeny fűzön

retűek. Az aszkospórák egysejtűek, hialinok, elliptikusak, nagyságuk 14-18 x 6-7 µm. A gomba támadása következtében a hajtásvégek elszáradnak, a levelek idő előtt lehullnak.

Nyárák és fűzek levél- és hajtásbetegségét okozó további tömlősgombák a *Venturia*-fajok. A fűzekben, így a törékeny fűzön is, a *V. chlorospora* (anamorf: *Cladosporium* sp.) és a *V. saliciperda* (anamorf: *Pollaccia saliciperda*) fordulnak elő. A leveleken, hajtáskérgen szabálytalan, növekvő, sötét foltokat okoznak. A leveleken fehér bevonatot okozó lisztharmatgombák közül fűzekben az *Erysiphe adunca* fordul elő. Különösen a kecskefűzön gyakori, a törékeny fűzön ritka.

A levélrozsdat okozó *Melampsora*-fajok közül a törékeny fűzön leginkább a *Melampsora allii-fragilis* és *M. galanthi*

fragilis rozsdagombák fordulnak elő (2. ábra). A leveleken a nyár folyamán a sárga uredotelepek, ősszel a barna teleutelepek fejlődnek ki. A teleutospórák a lehullt levelekben, áttelelés után csíráznak és a képződő bazidiospórák fertőzik a köztes gazdákat (pl. *Allium*, *Galanthis* fajok). A köztes gazdák levelein alakulnak ki a spermogóniumok és az ecídiumok, az ecídiospórák fertőzik vissza a fűzet. A betegség következménye korai lombsárgulás és lombhullás.

Kéregben, fatestben élő kórokozók

Az *Erwinia salicis* baktériumfaj a fűzek faszövetében él, a hajtások hervadását, a fák száradását okozza. Elsősorban a fertőzött, de tünetmentes vegetatív szaporítóanyaggal terjed, illetve xylofág rovarok is átvihetik egyik fáról a másikra. A betegség tünetei lombfakadást kö-

1. ábra: *Drepanopeziza salicis* okozta foltosodás törékeny fűz levelén

3. ábra: Parázstapló (*Phellinus igniarius*) termőteste fűz törzsén

4. ábra: Óriás lakkostapló (*Ganoderma resinaceum*) termőtestei fűz tövén

vetően jelentkeznek, a hajtások hervadnak, elszáradnak, majd az egész fa elpusztul. Jellemző tünet a fás részek sötétszürke elszíneződése, ami a vágáslapokon feltűnő foltokban figyelhető meg. A fakultatív anaerob baktérium fermentatív élettevékenysége következtében az elszíneződött farészeknek jellegzetes szaga van. Fűzkultúrákban a betegséget a fertőzésmentes szaporítóanyag alkalmazásával lehet megelőzni.

A fűzek, így a törékeny fűz kérgében is *Valsa* és *Cryptodiaporthe* tömlősgomba-fajok okoznak háncsnekrozist. A vesszők, ágak kérgének foltos elhalását idézik elő, különösen stressztényezők (fagy, aszály) hatását követően. A megtámadott ágak kérgében először az anamorf piknidiumok fejlődnek ki. A peritéciumok később, általában az ágak pusztulását követő évben, de nem minden esetben alakulnak ki. A fűzeken gyakori a *Valsa salicina*, (anamorf: *Cytospora salicis*), amelynek érdekessége, hogy az aszkuszkokban nem nyolc, hanem négy aszkospóra képződik. Esetenként előfordulhat a *V. sordida* és más *Valsa*-fajok is. A *Cryptodiaporthe*-fajok, pl. *Cryptodiaporthe salicella* és *C. populea* fellépése hazánkban a fűzeken nem gyakori. A *Nectria cinnabarina* kozmopolita gomba gyengültségi kórokozóként jelenik meg különböző lombos fa- és cserjefajok pusztuló vagy elhalt ágain. Narancsvörös sztrómái a törékeny fűzön is gyakran megfigyelhetők.

Törzs- és tőrkorhasztó gombák

A törékeny fűzön számos tő- és törzskorhasztó bazídiumos gomba fordul elő. A leggyakoribbak között említhetjük az évelő termőtestű, fehérkorhasztó parázstaplót (*Pbellinus igniarius*) (3.

ábra) és az egyéves termőtestű, barna korhasztó sárga gévagombát (*Laetiporus sulphureus*). Gyakoriak továbbá a sokgazdás bükktapló (*Fomes fomentarius*), a fűzek és nyárok faanyagán élő ánizstapló (*Trametes suaveolens*), mindkettő fehérkorhasztó. A szintén fehér-

korhasztó *Ganoderma*-fajok közül idős fűzfák tövén az óriás lakkostaplóval (*G. resinaceum*) (4. ábra) és a vastagkérgű ta-plóval (*G. adspersum*) találkozhatunk. A kalapos gombák közül a tőkegombák (*Pholiota populnea*, *P. aurivella*, *P. alnicola* var. *salicicola*), valamint a kései laskagomba (*Pleurotus ostreatus*) fertőzik sebszaporítóként a törzseket. A törzskorhasztó gombák tevékenysége következtében az idős fűz törzsek kioldvasodnak. Legyengült faegyedek gyökérzetét a gyűrűs tuskógomba (*Armillaria*-fajok) támadhatja meg, előbb-utóbb a fák pusztulását okozva.

A fűzek elhalt faanyagát, tuskóit számos szaprotróf ta-plógombafaj korhasztja. Különösen gyakori a fehér egyrétűta-pló (*Funalia trogii*), de a rózsaszínes egyrétűta-pló (*Daedaleopsis confragosa*), a deresta-pló (*G. applanatum*), a pecsétviasz gomba (*G. lucidum*), a púpos egyrétűta-pló (*Trametes gibbosa*) a változékony kéreggomba (*Schizopora paradoxa*) és a lilás réteggomba (*Chondrostereum purpureum*) sem ritka.

Kép és szöveg: Dr. Szabó Ilona

Vadászati emlékhelyek

Úgy látszik vadászbarátaink is kedvet kaptak a „Völünk élő múlt” kötet kapcsán, hogy megjelentessék egy kötetben a vadászati emlékhelyeket. A szerkesztő, Fácányi Ödön alapos munkát végzett. Megyénként gyűjtötte össze a témával kapcsolatos emlékeket, amit nyilvánvalóan a szerkesztésnél is figyelembe vett. (Külön kiemelendő a címerek megjelenítése.)

„Teljes-e a gyűjtemény, benne van-e minden emlék lajstromba véve? Nem, nem. Ezzel a hiátussal már az indulásnál számítottunk. Valószínűleg elméletileg sem készülhet ilyen – hiszen emlékhelyek folyamatosan születnek, aminek azóta is tanúi vagyunk –, a teljességre törekvését továbbá szervezési, anyagi kapacitásunk korlátozottsága sem engedte. Viszont a behatároló szempontok sem akadályozták a kiadvány többcélú szerkesztését.” olvashat-

juk a szerkesztő bevezetőjében. Szép, tanulságos olvasmány.

Ref.: Pápai Gábor

A magánerdők védetté nyilvánítása kapcsán felmerülő problémák II.

Az Erdészeti Lapok előző számában megjelent cikk első felében a védetté nyilvánítás kapcsán felmerülő tulajdonhoz való jog, illetve az egészséges környezetnek való jog kapcsolatát részleteztem. Az alábbiakban a védetté nyilvánításról és a jelenleg sok kérdést felvető Natura 2000-es területekről lesz szó.

Az erdőgazdálkodás során az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény értelmében a tulajdonost eleve számos anyagi vonatkozású, valamint igazgatási jellegű kötelezettség terheli. Ezekhez a természetvédelmi minősítésű erdők esetében azonban újabb kötelezettségek társulnak, s mint ilyenek jelentős anyagi következményekkel járnak.

I. Mindenekelőtt tisztázni kell, hogy a védetté nyilvánított és a Natura 2000-es területek nem feltétlenül fedik egymást, és eltérő szabályok vonatkoznak rájuk. A védetté nyilvánítást a 1996. évi LIII.-as, a természet védelméről szóló törvény (továbbiakban: Tvt.) szabályozza. A törvény szövege szerint a természeti terület védetté nyilvánításának előkészítése során az előkészítést végző – az érdekeltek álláspontjának megismerése érdekében – egyeztető megbeszélést és a szükséghez képest helyszíni szemlét tart, amelyre – a kitűzött időpont előtt legalább 15 nappal – meghívja a védetté nyilvánításra javaslattevő személyt, valamennyi érdekelt hatóságot, továbbá mindazokat, akikre a védetté nyilvánításból jogok vagy kötelezettségek hárulnak, illetőleg akik jogos érdekét a védetté nyilvánítás közvetlenül érinti. Elmondható azonban, hogy ennek a lényeges rendelkezésnek a gyakorlati megvalósulását csak kevesen tapasztalhatták. Köszönhetően annak,

hogy a hatóság jelentős számú érdekelt esetén a meghívást hirdetményi úton, a helyi önkormányzat hirdetőtábláján történő kifüggesztéssel vagy más, helyben szokásos módon történő közhírré tétellel is megvalósíthatja.

Az erdő tulajdonosai számára abszolút nem elhanyagolható, hogy az általuk birtokolt terület védett-e, hiszen a védett természeti területen lévő erdő elsődlegesen védelmi rendeltetésű (Tvt. 32. § (1) bekezdése). Fokozottan védett természeti területen lévő erdőben pedig erdőgazdálkodási beavatkozás csak a természetvédelmi kezelés részeként, a kezelési tervben foglaltakkal összhangban, a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával végezhető (Tvt. 33. § (1) bekezdése). Ezek a területek korlátozottan forgalomképesek, vagyis a tulajdonjog átruházásakor az államot elővásárlási jog illeti meg, amelyet a nemzeti park igazgatóságok – más jogosultakat megelőzően – jogosultak gyakorolni. Helyi jelentőségű védett természeti terület esetében – sorrendben az igazgatóságot követően – a települési önkormányzatot is megilleti az elővásárlási jog.

Mivel védetté nyilvánítás során a tulajdonosoknak bizonyíthatóan kára származik abból, hogy gazdálkodói tevékenységét nem vagy jelentős korlátozásokkal folytathatja tovább, ezért jogosultak tényleges káruk megtérítésére (Tvt. 72. §), amelyet a 276/2004. (X. 8.) kormányrendelet részletez. E rendelet révén megvalósuló kártérítésekről eddig még nem nagyon lehetett hallani, mivel a végrehajtási rendelet a törvény kihirdetéséhez képest 8 éves késéssel jelent meg, és akkor is meglehetősen kevés nyilvánosságot kapva. A tulajdonosnak azzal a lehetetlen helyzettel kel-

lett szembenéznie, hogy akár 8 évre visszamenőlegesen bizonyítsa, hogy a bejegyzett tilalom és a kár között okozati összefüggés áll fenn. Az elbírálására pedig az a természetvédelmi hatóság jogosult, aki a vita alapját képező kijelölést is végezte. Jelenleg a kártalanítási igényre a kártalanításra jogosult a kár bekövetkezésétől vagy az arról történt tudomásszerzéstől számított 30 napon belül jogosult bejelentést tenni, de a kár bekövetkeztétől számított egy éven túl kártalanítási igény nem jelenthető be.

II. A Natura 2000 hálózatokkal kapcsolatos eljárás nagyon hasonlít a védetté nyilvánításhoz és a felmerülő problémák is többnyire azonosak. Alapja a Madárvédelmi és a Természetvédelmi Irányelv. A Natura 2000 hálózat részben a védett természeti területek már meglévő hálózatára épül, de eddig még nem védett területek is részét képezik. Célja a közösségi szempontból fontos fajok és élőhelyek és a helyi ökoszisztéma jó állapotban való megőrzése. De kizárólag azon fajok és élőhelytípusok szempontjából kell a speciális védelmet biztosítani, amelyek alapján a területet kijelölték (így ha az összeegyeztethető a védelemmel, a gazdálkodás bizonyos formái a területen továbbra is folytathatók). Az Élőhelyvédelmi Irányelv egyértelműen kifejezi, hogy a Natura 2000 területek kijelölésével nem a gazdasági fejlődés leállítása, nem zárt rezervátumok létrehozása a cél, illetve, hogy a területek kijelölése nem szolgálhat gazdasági szempontokat.

Az Irányelv nem rendelkezik részletesen a lehatárolás technikai jellegű részleteiről, azt az egyes országok szakembereire bízta. Jó lenne tudni, hogy a kijelölést kik, milyen megbízások alap-

ján végezték és ez mennyibe került a magyar államnak. Számunkra erősen kérdéses, hogyan lehetett ennyi területet szakmailag megalapozottan ilyen rövid idő alatt kijelölni. A Magyar Közlönyben 2005 júniusában jelent meg a Natura 2000 területek teljes listája. Az erdőtulajdonosok zöme természetesen nem forgatja napi gyakorisággal a Magyar Közlönyt, így nem tévedünk, ha kijelentjük, hogy a tulajdonosok, gazdálkodók döntő többsége még ma sem tud a területét érintő kijelölésről. A vonatkozó miniszteri rendelet 2006 októberében látott napvilágot, és a földhivatalok ezt követően kezdték el a Natura 2000 minősítések felvezetését a tulajdoni lapokra. A földhivatali bejegyzések azonban jelentős késésben vannak.

Az erdőtulajdonos többnyire csak az ingatlan-nyilvántartási határozatból értesülhet területe minőségi osztályának esetleges változásáról. De ebben az esetben megeshet, hogy onnan sem, hiszen több ezer földterület tulajdoni lapja nem közhi-teles, nem a valós helyzetnek megfelelő adatokat tartalmazza. Ez azzal a következménnyel is járhat, hogy egy adásvéte-li szerződés megkötésénél a vevő nem lesz tisztában azzal, hogy milyen gazdálkodási korlátokkal terhelt tulajdont vesz meg, vagy a védett területek esetében a szerződés érvénytelen lesz, mivel az állam nem élhetett elővásárlási jogával.

A tulajdonosok a Natura 2000-be kijelölt területeiken újabb szabályok szerezint kell, hogy gazdálkodásukat folytassák [275/2004. (X.8.) kormányrendelet]. A védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területekkel érintett földrészlet tulajdonosa, vagyonkezelője, használója – ideértve a vadászatra, illetőleg halászatra jogosultat – köteles túrni a felügyelőségnek, a nemzeti park igazgatóságának, illetve a természetvédelmi kezelést ellátó szervnek a védett természeti érték, Natura 2000 terület ol-talma, tudományos megismerése érde-kében végzett tevékenységét, így különösen a természetvédelmi érték megközelítését, őrzését, állapotának ellenőrzését, és a hatósági tájékoztató, valamint eligazító táblák elhelyezését úgy, hogy az a gazdálkodást, illetve a terület-használatot ne akadályozza. A szabályok megszegése esetén pedig a természetvédelmi bíróság rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

Kártalanításról azonban nem lehet hallani. A KvVM vitatható álláspontja szerint a Natura-programba bevont földek után nincs mód kártalanításra, mert nem éri kár a védelem alá helyezett te-

rületek tulajdonosait vagy használóit, támogatást viszont igényelhetnek. Egy uniós társfinanszírozott vidékfejlesztési jogcím lehetővé teszi magán-erdőterületen is támogatás igénybevételét, azonban annak mértéke olyan nevetségesen alacsony (10 000 Ft/ha/év), amiért érdemi állapotmegőrzési munkát elvárni nem lehet. Sajnos az eddigi visszajelzések alapján a természetvédelem képviselői elzárkóznak egy alanyi jogon járó ellentételezéstől, ami legalább részben enyhíthetné a tulajdonosok ellenérzéseit, és igazolhatná a KvVM korábbi ígéreteit, miszerint a Natura 2000 hálózatba kerülő tulajdonosok „jól járnak” majd. Arról nem is beszélve, hogy az uniós költségvetési időszakhoz igazodva, rendkívül nehéz megbecsülni, hogy mi lesz 2013 után a Natura 2000 területek finanszírozásával.

A 276/2004. (X.8.) kormányrendelet 4. § (1) bekezdés d) pontja alapján „a védett természeti területeken kívül természetvédelmi érdekből elrendelt korlátozás, tilalom, egyéb hatósági kötelezés miatt bekövetkező jelentős mértékű termelésszerkezet-változtatással okozott tényleges károk megtérítésére jogosult a tulajdonos. Nem árt tehát figyelemmel kísérni vajon a Natura által megvalósuló korlátozás nem fogja-e ezt az egyébként nehezen értelmezhető mértéket elérni és ezáltal kártalanításra jogosítani a tulajdonost.

Közös problémák

A védetté nyilvánításokkal kapcsolatos hiányosságokra két alkotmánybíró-sági határozat hívta fel a figyelmet. Az 53/2002. (XI. 28.) AB határozat kimondta, hogy a Tvt. a törvény erejénél fogva védett természeti területek egyedi meghatározása során nem biztosított önálló jogorvoslat. Az Alkotmánybíró-ság felhívta az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2003. március 31-ig tegyen eleget. A határozat indoklása szerint a természeti védettség tényének ingatlan-nyilvántartási bejegyzésével szemben a jogorvoslati jog biztosított. Azonban az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslati jog követelménye alapján nem elegendő csak a bejegyzés, illetve annak kezdeményezése tekintetében lehetővé tenni a jogorvoslati jog gyakorlását. A védett természeti területek

megjelölése jogszerűségének vitathatósága érdekében szükséges a terület egyedi meghatározásával szembeni jogorvoslat megerősítése is.

Hasonló indokok alapján a 33/2006. (VII. 13.) AB határozat ismét mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapított meg, mert a természetvédelmi területek védetté nyilvánításának esetére a tulajdonosoknak az Alkotmány 57. § (5) bekezdésével összhangban álló jogorvoslati lehetősége még mindig nem biztosított. Ennek az állapotnak a rendezésére 2007. március 31-ig kellett volna eleget tennie az Országgyűlésnek. Vajon hány alkotmánybíró-sági határozat kell még ahhoz, hogy a szükséges módosítások megtörténjenek?

Hasonló a helyzet a Natura 2000-be besorolt területekkel is. Az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglalt jogorvoslati jog a bírósági, közigazgatási és más hatósági döntésekkel szemben biztosítja a jogorvoslati jogot. Sem az Alkotmány, sem más törvényi rendelkezés nem tartalmaz olyan előírást, amely lehetővé tenné a jogszabályok elleni jogorvoslatot. Amennyiben tehát nem érjük el, hogy területünk védetté nyilvánításának tényéről bíróság döntsön, nincs jogi eszközünk arra, hogy a fennálló helyzet megszüntetését elérjük. A bírósági eljárás megindításának talán egyetlen lehetősége egy megállapítási kereset indítása, melynek révén elérhetjük, hogy a bíróság megszüntessen egy indokolatlan védetté nyilvánítást.

Ugyanis amennyiben csupán az ingatlan nyilvántartási bejegyzés ellen nyújtunk be fellebbezést, azt a hivatal minden bizonnyal el fogja utasítani, mivel ha jogszabály kötelezővé teszi számára a védettség tényének bejegyzését, annak jogosságát nem vizsgálhatja felül.

A másik probléma a védetté nyilvánításoknál, hogy a tulajdonosok nem értesülnek arról, hogy bekerültek a Natura 2000 programba. Az érintett területek helyrajzi számát a környezetvédelmi tárca honlapján és a Magyar Közlönyben tették elérhetővé. A helyrajzi számok felsorolását megtalálják a 45/2006 KvVM rendeletben.

Felhívunk minden erdőtulajdonost, hogy jelezze felénk, ha tudtán kívül korlátozások alá került volna területe, vagy bármilyen jogsérelem érte a korlátozásokkal kapcsolatban, annak érdekében, hogy közös erővel tudjunk fellépni az újabb, öncélú védetté nyilvánításokkal szemben.

Dr. Cseresznye-F. Melinda

30/413-9793

**Hirdessen az
Erdészeti Lapokban!**

MEGOSZ Hírek

A MEGOSZ elnöksége 2008. április 28-án elnökségi ülést tartott, amelynek keretében megtárgyalta a következőket:

1. Véglegesítették a májusi közgyűlés helyét, időpontját és napirendi pontjait (a Közgyűlés meghívóját az alábbiakban tesszük közzé), valamint megvitatatták a Szövetség tervezett alapszabály módosításának elemeit. Ennek egyik legfontosabb része a *Támba Miklós* alelnök által a később megválasztandó új elnökség működését meghatározó struktúra, amelynek a lényegét a következőkben lehet összefoglalni: elnök, ügyvezető elnök, 5 alelnök, akik együttesen alkotják az elnökséget. Az ügyvezető elnök a MEGOSZ teljes munkaidőben foglalkoztatott alkalmazottja. Ő irányítja a többi alkalmazott (titkárság-vezető, projektvezető, jogász stb.) munkáját. A kialakítandó szervezetben a jelenlegi elnök feladatainak egy részét az alelnökök illetve az ügyvezető elnök vállalják át.

2. A MEGOSZ idei nagyrendezvényét az elnökség javaslata alapján a Nyugat-magyarországi Egyetemen, Sopronban tartjuk meg szeptember 13-án.

3. *Dr. Somogyvári Vilmos* az Erdészeti Területi Szaktanácsadási Központtal kapcsolatban tartott tájékoztatót.

4. *Henter Mónika* ismertette a tagdíjbefizetések jelenlegi állását.

5. Az egyebek napirendi pont keretében a jelenlévők megvitatatták a 2007. évi mérleg és a 2008. évi költségvetés sarokszámait.

Dr. Sárvári János

* * *

MEGHÍVÓ

MEGOSZ 2008. évi Közgyűlésére

Értesítem, hogy a MEGOSZ következő Közgyűlését az Elnökség 2008. május 26-án (hétfőn) 10 órára hívja össze az Erdészeti Információs Központ tanácstermébe. (1021 Budapest, Budakeszi út 91.).

Napirend:

– Elnökségi beszámoló a 2007. évről (*Luzsi József*)

– Felügyelőbizottság beszámolója a 2007. évről (*Bodor Dezső Károly*)

– A 2007. évi mérleg elfogadása (előterjesztő: *Luzsi József*)

– 2008. évi költségvetés megvitatása (*dr. Sárvári János*)

– MEGOSZ Alapszabályának módosítása (*dr. Sárvári János* – *dr. Cseresznye-Farkas Melinda*)

– Egyebek

Budapest, 2008. május 5.

Tagtársi üdvözléssel az Elnökség nevében:

Luzsi József
elnök

* * *

A földtörvény módosítása tárgyában a MEGOSZ és az érintett területek reprezentatív érdekképviselői az alábbi közös álláspontot alakították ki:

1. Jogi személy továbbra sem vehet termőföldet;

2. A magánszemélyek által birtokolható maximális területnagyság 600 hektár legyen (három érdekképviselő, köztük a MEGOSZ is felső határának az 1000 hektárt javasolja).

3. A haszonbérlet időkorlátainak megállapítása művelési áganként történjen (erdőnél a javaslat 30-125 év).

Dombóvári Dénes
alelnök

* * *

Helyreigazító levél a WWF Magyarországtól

Mint azt sokan jelezték nekünk, és több honlapon is olvasható volt, a Magyar Hírlap 2008. március 11-i számának egyik cikkében megjelent a következő, a WWF Magyarország egyik munkatársának tulajdonított mondat, miszerint: „Tapasztalataink szerint a magánerdők tulajdonosai nem a környezetbarát, hanem a rablógazdálkodást részesítik előnyben”.

Az ügyben kapott számos megkeresés és érintettsége okán a MEGOSZ megkérdezte a nyilatkozó felet és a saját munkatársát is. Ennek alapján kiderült, hogy hibás közlésről volt szó, amelynek helyreigazításaként a WWF Magyarországtól az alábbi hivatalos levelet kapta Szövetségünk e-mailben és

Tisztelt Olvasók, Erdőtulajdonosok, Gazdálkodók!

Ezúton szeretnénk felhívni szíves figyelmüket, hogy a MEGOSZ jogásza, dr. Cseresznye-Farkas Melinda rendelkezésükre áll az erdő- és vadgazdálkodással, valamint természetvédelemmel kapcsolatos problémáik megoldásában ingyenes eseti jogi tanácsadás keretében.

Munkatársunk elérhetőségei:
telefon: 06-30-413-97-93
e-mail: cseresznye-f.m@freemail.hu

postán is. Részünkről az ügyet ezzel lezártuk tekintjük azzal, hogy a levél szövegét a MEGOSZ honlapján és az Erdészeti Lapok hasábjain is közzétesszük a WWF egyetértésével.

„Luzsi József
elnök

Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége
1021 Budapest
Budakeszi út 91.

Tisztelt Elnök Úr!

Kijelentem, hogy a Magyar Hírlapban megjelent cikk („Megint nem látják a fától az erdőt”, 2008. március 11.) azon része, amely a WWF Magyarországnak a következő állítást tulajdonítja: „Tapasztalataink szerint a magánerdők tulajdonosai nem a környezetbarát, hanem a rablógazdálkodást részesítik előnyben”, sajnálatos félreértésen alapul. Részünkről a „rablógazdálkodás” kifejezés nem hangzott el.

A WWF Magyarország nem ítéli meg egyenesen sem az összes magán erdőtulajdonos, sem azon belül a MEGOSZ tagságának erdőművelő tevékenységét.

A WWF Magyarország emellett elismeri és támogatja azon magán erdőtulajdonosok törekvéseit, akik a természetes folyamatokra alapozott, folyamatos borítással járó, és ezért ökológiai szempontból is fenntartható erdőgazdálkodást részesítik előnyben.

Budapest, 2008. április 15.
Üdvözléssel,

Gálbidy László
erdészeti programvezető
WWF Magyarország”

* * *

Az erdőtelepítési, az energiaültetvények létesítése, valamint az erdészeti potenciál helyreállítása, vidékfejlesztési jogcímek kifizetési kérelmeivel kapcsolatos hasznos tudnivalók találhatók a MEGOSZ, az OEE és a Forestpress honlapokon!

Kiegészítő vélemény: „A vízgazdálkodási társulatokról”

Az Erdészeti Lapok márciusi számában a MEGOSZ (Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége) részéről (dr. Cseresznye-Farkas Melinda) megjelent közleményével kapcsolatban az alábbi néhány kiegészítő utógondolatot szeretném tudatni.

Nevezett szerző az 1995. évi LVII. sz. törvényre hivatkozva nagyon szépen, röviden, érthetően leírja az országot átfogó, többnyire 2-3 megyére kiterjedő „Vízgazdálkodási Társulatok” működési törvényes hátterét, benne a szántó-föld és erdőt használók kötelező tagságát és az évente fizetendő ún. érdekeltségi hozzájárulás fizetési jogi kötelezettségét.

Az említett közleménye elindító gondolata az a gyakori vélemény és panasz, hogy a földhasználók a befizetett évi társulati hozzájárulás után semmi ellenszolgáltatást nem kapnak.

Ezt más szóval úgy is mondhatjuk, hogy a vízügyi társulatok működésének fenntartására fordított költségvetési „adófillérek”, valamint a hektáronként kivetett földhasználói effektív pénzbeli hozzájárulás érthetetlen és kizsákmányoló, sarcoló dolog.

Ez azért tény, mert a Vízügyi Társulatoknak egyetlen egy és semmi más feladatuk, illetve funkciójuk nincsen, mint a talajfelszínen bármilyen okból képződő „pangó felszínes talajvizet”, az évszázadok óta készített és azóta fejlesztett csatornarendszereken levezessék valamilyen közeli folyóba.

Ez némely esztendőben, főként a tavaszi hónapokban olykor hasznos is volt kb. az 1970-es évekig, mert ekkoriban ázott kútjaink kiszáradtak, némely ismert kisebb-nagyobb tavacska úgy néz ki, örökre kiszáradt. Ennek oka abban látszik, hogy a talajban a vízszint hihetetlen mélységbe került. Mármint az itteni alföldi átlag 1-6 méteres vízmélység most átlag 20 méter alatt van.

Ez a mélység olyan nagy, hogy a talaj képes minden mennyiségű felszínes vizet befogadni (elnyelni). Tehát lényegében a víz levezetésére nincsen szükség. Sőt a klímaváltozás miatt nem is képződik felszínes pangó talajvíz. De még ha képződne is, ezt inkább visszatartani és nem levezetni kellene, mert a felső talajréteg vízkészlete katasztrofálisan kevés.

Tehát mi gazdálkodók még fizetünk is azért, hogy még szegényebbek legyünk.

Ezek a felszínes talajvizet levezető külterületű csatornarendszerek vélhetően a Rákosi-rendszer és a később létrejött termelőszövetkezeti struktúráig a községek kollektív tulajdonában és kezelésében voltak. Miként igencsak minden községben volt Legeltetési Bizottság, Erdőbirtokossági Társulat, illetve más hasonló érdekcsoportok. Ilyen volt a Községi Vízgazdálkodási Bizottság, illetve gyakran Társulat, ha a csatlakozó árokrendszer miatt más szomszédos községgel kooperáltak.

Nos, akkoriban a kommunista rendszer kezdetén országos szinten államosították, központosították, majd fejlesztették is ezt a vízlevezető csatornarendszert. Ekkor volt jelszó, hogy: „Megvédjük a belvízkár ellen a dolgozó parasztság földjét és termését.” Ez akkor logikusnak és indokoltnak tűnt. Ma viszont értelmét veszítette, mert a netán képződő felszínes talajvi-

zet képes a talaj befogadni. Mert pangó felszínes talajvíz ott és akkor képződik, ha a talaj telítődik vízzel, és nem képes több vizet befogadni. Ez évtizedek óta már nincs így, mert a talajban lévő vízszint hihetetlen mélységbe került, miáltal a talaj vízbefogadó képessége szinte korlátlan.

Ezért ennek az ördögi kérdéskörnek az a logikus megoldása, hogy ezt az egész helyi belvízkár-elhárítási rendszert az eredeti állapot helyreállításaként a helyi önkormányzat kollektív tulajdonába kell adni, és az önkormányzat vigye és viselje a vízkárelhárítás ügyét, és ennek pénzügyi gondját. Amúgy is az önkormányzat gondja a belterületi felületi vízkárelhárítás ügye.

Megtévesztőleg hat a Vízgazdálkodási Társulat elnevezés is, mert e Társulatnak semmi köze nincsen az ivóvíz-ellátáshoz, sem az árvízvédelemmel kapcsolatban. Ezek kimondottan állami feladatok.

Dr. Repkény István
erdőgazdálkodó-agrármérnök

Egy halrabló

A „Hasalok a fűben” c. pályázatra beküldött írás

Halrablót sokat ismerünk, de olyan zsákmányolóról, amelyik félig otthagyjá edelét, ritkán hallani.

Mi pedig egy ilyen esetet láthattunk, nem is akármilyen helyen.

Útépítés ellenőrzésére érkezett főhatóságunktól Budapestről egy idősebb kolléga, és kettesben ballagtunk a születő erdei út kész, majd félig kész vonalán. Dél körül megéheztünk, és javaslatomra a közelben magasodó földmérési háromszögelési pont felett található építményt választottuk ebédhelyünknek.

Elég ritka az, hogy ilyen magasan fogyaszthatja el elemőzsiáját az erdőn járó ember. Mert a gúla a fák koronája fölé magasodott, és gyönyörű kilátást biztosított a lankás somogyi erdős vidékre. Az erdős foltok ráfeküdtek az amúgy már aratással színessé tett mezők tábláira, olyan volt a kép, mintha valami hatalmas sakkasztalra készült volna a természet kiterített sakktábláján.

Amikor felértünk a gúla tetején lévő kis asztalkához, csodálkozva pillantot-

tuk meg egy fejlett halnak félig elmarcangolt tetemét. Csak néztünk, hogy kerülhetett ide méretes hal, és hogy maradt meg félig elfogyasztva ez a kiváló edel?

Aztán a logika hamar elővarázsolta a megfejtést. Ugyanis nem messze, légvonalban pár kilométerre a helyszíntől halastó volt látható. Nyilván a hal onnan való, és az is valószínűnek látszott, hogy egy ragadozó madár zsákmányolta az izletes falatot, és képes volt több kilométerre karmai között cipelni zsákmányát, hogy békés, háborítatlan körülmények között lakmározhasson.

És miután a hal egy évésre nagynak mutatkozott, az el nem fogyasztott darabot otthagytá, és jóllakottan távozott, hátrahagyva a nap bomlasztó hevének zsákmánya egy részét.

Szerencsére a lakmározás nem régen történhetett. A tetem még nem indult bomlásnak, amit egy mozdulattal letakarítottunk, de ebédünket kénytelenek voltunk máshol elfogyasztani.

Szilágyi József

A gímszarvas és a gyapjaslepke

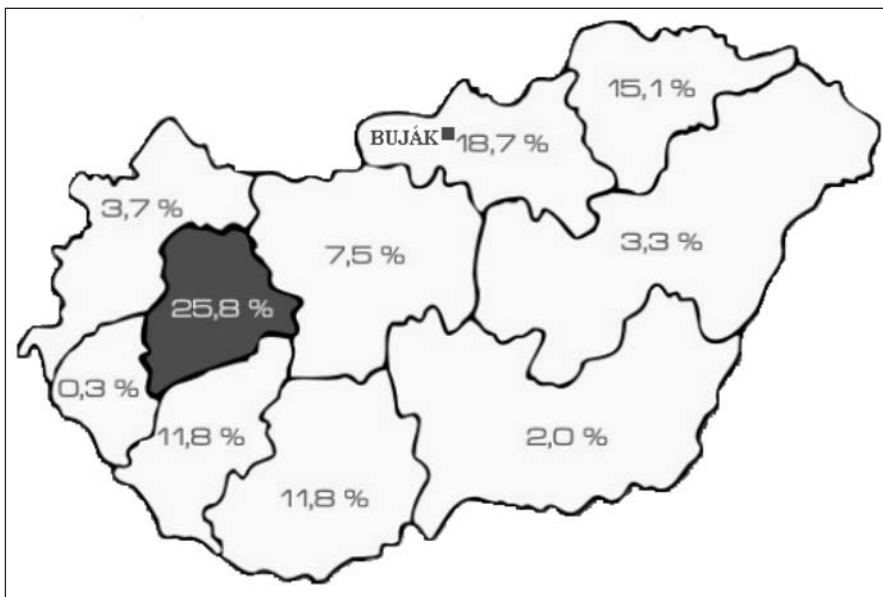
A gyapjaslepke (*Lymantria dispar*) az egyik legelterjedtebb hazai, őshonos kártevőnk. Jelentős zavarást okoz a természetes erdőkben, és súlyos károkat okoz az erdőgazdálkodóknak (Hirka, 2005). Polifág faj, több száz tápnövénye van, de a legnagyobb károkat hazánkban a homogén cser- és kocsányostölgy-állományokban okozza (Csóka és mtsai, 2005a,b). A gyapjaslepke 8-10 évente mutat tömegszaporodást; a legutóbbi gradáció 2003-2006 között zajlott le. Mivel a gyapjaslepke hernyói nemcsak az erdők lombkorona-, de a cserjeszintjét is szinte teljesen tarra rághatják, ez a legfőbb táplálékforrások eltűnését jelenti a gímszarvas számára. Korábbi vizsgálataink (Mátrai és Szemethy, 2000) ugyanis kimutatták, hogy a gímszarvas táplálékában egész évben dominálnak a cserjeszint fás szárú fajai. Ez pedig okozhatja a kondíció leromlását, a szaporulat elhullását, az azévi trófeák rossz minőségét, és növekvő vadkárt az erdőben, ill. a környező mezőgazdasági területeken. Eddig ezekkel a közvetett vadgazdálkodási problémákkal nem foglalkoztunk. Vizsgálatunk célja így az volt, hogy megállapítsuk, mekkora a gímszarvas számára elérhető táplálék mennyisége és milyen a minősége egy gyapjaslepke-gradáció miatt erősen károsított erdei élőhelyen.

Vizsgálati terület

A 2003-2006-os gyapjaslepke-gradáció gócai erőteljesen érintették az Észak-középhegységet. Vizsgálati területünket mi is itt jelöltük ki, a Cserhát közepén elhelyezkedő Bujáki Erdészet területén (1. ábra). Itt 2005 júniusában jelentős károkat okozott a gyapjaslepke.

Módszerek

Bár a károkozás előtt az alapállapot felvételére nem volt lehetőségünk, de utána egy hónappal július 20-21-én terepi felméréseket végeztünk a területen. Összesen 6 transzektet jelöltünk ki, ami majdnem 15 km-t jelentett, 279 felvételezési ponttal. Az egymástól 50 m-re elhelyezkedő mintapontokon 0-50, 50-100, 100-150 és 150-200 cm-en egy 50x50x30

1. ábra. Gyapjaslepke által okozott károkat területi eloszlása 2005-ben (ÁESZ Igazgatóságok szerint)

cm-es mintaegységben végeztünk hajtásszámlálást, azaz megbecsültük fajonként a kínálatot.

Emellett megvizsgáltuk, hogy az egyes fajok hajtásaiból mennyit rágtak meg a nagy testű növényevők, ill. a gyapjaslepke hernyói. Friss vadrágás esetén egy egyértelmű harapásnyomot találtunk a hajtásszáron, amit vadfajonként nem tudtunk elkülöníteni. Hernyórágás esetén általában a levélfelület egy része hiányzott, bár leggyakrabban teljes tarrágás volt tapasztalható.

Ezek alapján a következő változók értékét számoltuk ki:

- Elérhető táplálék mennyisége, ami egy adott vagy az összes faj hajtásainak száma 100 felvételi ponton.

- A hernyórágás után újra kihajtott, regenerálódott hajtások aránya, ami az újrakihajtott hajtások száma osztva az összes hajtás számával fajonként a teljes vizsgálati terület cserjeszintjében.

- Rágottsági arány, ami a rágott hajtások száma osztva az összes hajtás számával a teljes vizsgálati terület cserjeszintjében (hernyó- és vadrágásra külön kiszámolva).

A hajtásszám alapvetően a rágás mértékének megállapításához alkalmazható viszonyítási alap, de a kínálatot elsősorban biomasszában érdemes vizsgálni. Ezért minden növényfajból 50 hajtást gyűjtöttünk, a vadrágásnak megfelelő átmérőnél elvágvá, majd ezek tömegét lemérve megbecsültük a kínálatot kg/ha-ra vonatkoztatva.

A begyűjtött mintákat pedig arra is felhasználtuk, hogy megállapítsuk az egyes fajok hajtásainak táplálékminőségét, amit a nyersfehérje/nyersrost arányukkal jellemeztünk (Chen és mtsai, 1998). A gímszarvas számára kedvezőbb a táplálék, ha a fehérjetartalma magasabb, míg rosttartalma alacsonyabb, persze ez csak megfelelő határok között igaz (Mátrai és mtsai, 2002). Az eredeti és az újrakihajtott növényi részek összehasonlítása érdekében a rágott területről újrakihajtott növényi részeket, míg a közvetlen szomszédos, nem károsított erdei területről eredeti, nem rágott hajtásokat gyűjtöttünk.

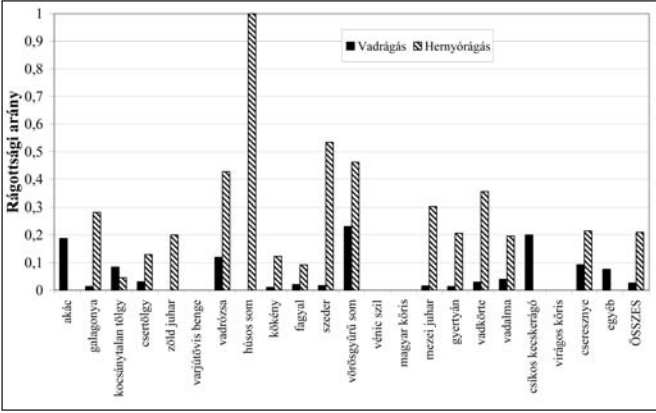
A transzekteten végighaladva minden a gímszarvas jelenlétére utaló jelet (lábnymok, fekhelyek és a hullalékok) rögzítettünk, hogy megállapítsuk, mennyire intenzíven használták az erdő egyes részeit.

Eredmények

A gyapjaslepke tulajdonképpen minden fajt megrágott, összességében a hernyórágás 20 % feletti volt. Ráadásul az arány ennél jóval magasabb, hiszen a regenerálódott hajtások is korábbi hernyórágást jelentenek, amit itt aktuálisan már nem számolhattunk bele. Ehhez képest a vadrágás összesen igen csekély, csupán 2,5 % volt (2. ábra).

A növények többségénél több lerágott, majd felújult hajtást találtunk, mint nem károsított első hajtást. A regenerálódott hajtások pedig közvetlen a gyapjaslepke tömeges szaporodásakor nem jelentettek

* Szent István Egyetem Vadvilág Megőrzési Intézet

2. ábra. Vadrágás és hernyórágás aránya a bujáki erdő cserjeszintjén júliusban

tényleges táplálékot a vadnak. Ez pedig az aktuális kínálat több mint 50 %-a volt. Ez pl. a gyertyánnál igen látványos. Az is látható, hogy néhány faj viszont alig volt megrágva, ilyen pl. a fagyal (3. ábra).

Összehasonlítva a regenerálódott új és a nem károsított első hajtások tömegét, látható, hogy a régi hajtások tömege mindegyik növényfajnál nagyobb volt, mint a felújult hajtásé (kivétel a kocsánytalan tölgy). Ez tehát azt jelenti, hogy a felújult hajtások kisebb biomaszt képeztek, mint a régiek; ami kevesebb táplálékot jelentett a gímszarvasnak (4. ábra). Az 5. ábra viszont azt mutatja, hogy a regenerálódott új hajtások fehérje/rost aránya magasabb volt.

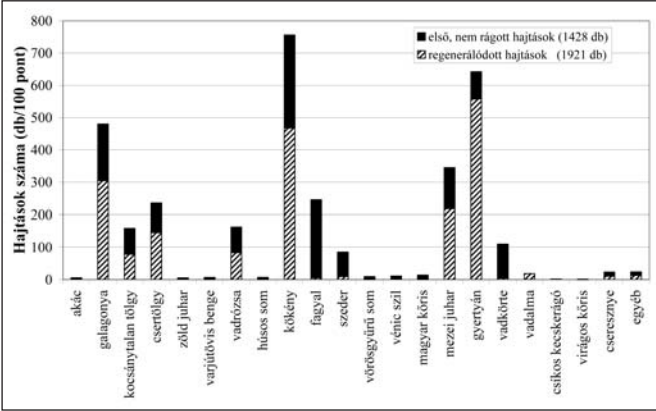
A bujáki terület júliusi biomasz-kínálatából levonva a felújult hajtások biomaszáját, kiderül, hogy milyen kevés táplálék volt a bujáki erdő cserjeszintjében júniusban a gyapjaslepke tömegszaporodásának csúcán. Becslésünk szerint ugyanis a júniusi érték a júliusi értéknek csupán egyötöde (6. ábra).

Következtetések

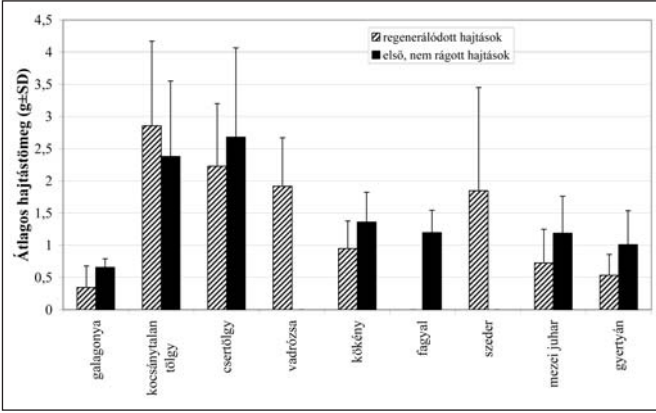
Eredményeink szerint a gyapjaslepke gradációjakor a hernyók egy idő után már nem válogatnak, mindent lerágnak a lomb- és cserjeszintben egyaránt. Terüle-

tünkön a fagyal volt az egyetlen növény, ami alig volt megrágva. A tarrágás után viszont a cserjeszint regenerációja jelentős és gyors volt. Ez persze nem ellensúlyozhatta a több hetes táplálékhiányt. Ráadásul a felújult hajtások tömege is kisebb volt, azaz nem pótolhatták teljes mértékben a kiesett táplálékmennyiséget. Az újrachajtott növényi részek minősége viszont a fehérje/rost arány alapján kedvezőbb volt a gímszarvas számára, mint az eredeti hajtásoké. Azonban nincsenek adataink a másodlagos növényi anyagokról, melyek keletkezését a regenerálódás során az előzetes rágás indukálhatja (Karban és mtsai, 1997). Ezek az anyagok a növények növényevők elleni védekezési rendszerének elemei; ezért a növényevők emésztési folyamatait gátolhatják, szélsőséges esetekben mérgezést, az állat halálát is okozhatják. Tehát a gyapjaslepke hernyójának rágása után is nehezebben emészthető, kedvezőten vagy értéktelen táplálékká változhat a növény.

A hernyórágás következtében tehát nagymértékben csökkent a táplálékkínálat. Rövid idő, pár hét alatt szinte a teljes kínálat eltűnt. A hatás mindenképpen jelentős, főleg, ha figyelembe vesszük, hogy ez éppen a borjadzás,

3. ábra. A különböző fás szárú fajok regenerációja a bujáki erdő cserjeszintjében a gyapjaslepke-károsítás után

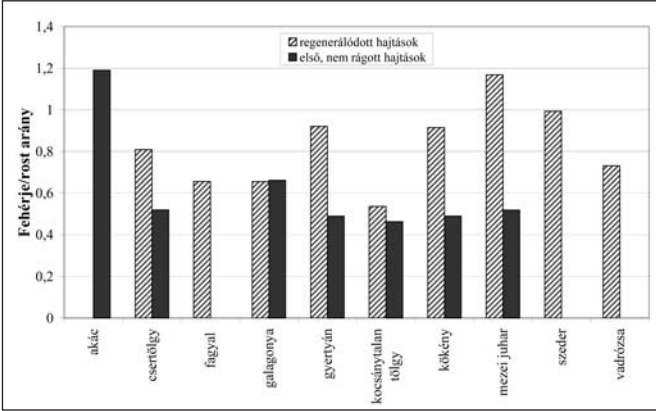

4. ábra. A különböző fás szárú fajok nem rágott és a gyapjaslepke-károsítás után újrachajtott hajtásainak tömege (g)

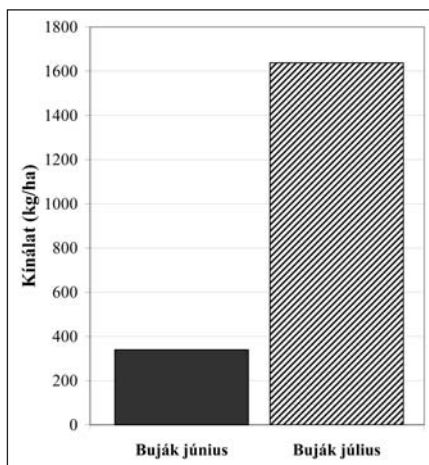
szojtatás kritikus időszakában történik. Ennek tényleges hatását az is valószínűsíti, hogy az aktuális vadsűrűség igen alacsony volt a nyomok alapján. Emellett a vadrágás csekély, 2,5 %-os értéke is alacsonyabb más vizsgálati területeinkhez képest, ahol 5-10 % körüli értéken mozgott (Szemethy és mtsai, 2004). Mivel előzetes adataink nincsenek, amihez viszonyíthatnánk, ezért csak feltételezhető, hogy a nagyvadak a gyapjaslepke károkozása következtében elhúzódtak a területről.

Mi az, ami gyakorlati szempontból érdekes mindebből? A gyapjaslepke hatása a vadgazdálkodásra egyértelműen negatív lehet. Mik lehetnek a potenciális vadgazdálkodási károk? A borjak nagyobb arányú elhullása, rosszabb kondíciók és gyengébb trófeák. Ráadásul, ha a gímszarvas elhagyja a területet, akkor növekvő vadkárral számolhatunk a közeli erdei és mezőgazdasági területeken. Ez pedig nem a vadgazdálkodó hibás gazdálkodásából, a vadállomány „túlszaporításából” eredő probléma.

Mindemellett nem felejtethetjük el a sok egyéb ökológiai vonatkozást sem. Pl. azt, hogy a gyapjaslepke tarrágása más növényevő fajoknak is táplálékhi-

5. ábra. A különböző fás szárú fajok nem rágott és a gyapjaslepke-károsítás után újrachajtott hajtásainak minősége (nyersfehérje/nyersrost arány)

6. ábra. A táplálékkínálat becsült mennyisége a bujái erdő cserjeszintjében a gyapjaslepke gradáció csúcán (június) és utána (július)

ányt jelenthet. A lombtakaró hiánya ráadásul más szempontból is probléma; a takarás hiánya a madarak fészkelési sikerét is csökkentheti. Azt sem felejtethetjük el, hogy a lomb-biomassza mennyisége az avarképződést, a talajban lezajló folyamatokat is befolyásolja. A kezelés és a beavatkozások tervezéséhez gazdasági érdekeink mellett mindenesetre a következő kérdést kell átgondolnunk. Hogyan tekintünk a gyapjaslepkére? Mint egy természetes rendszer részeként a rendszer működésében időközönként zavarást (diszturbanciát) okozó őshonos fajra, vagy pedig mint egy időközönként súlyos erdészeti és akár vadgazdálkodási károkat, kárláncolatot is okozó invázió jellegű kártevőre? A vadgazdálkodóknak javasoljuk a megfelelő köztes szemlélet megtalálását, és a fent leírt lehetséges közvetett problémákra történő felkészülést a következő gyapjaslepke-gradáció előtt. A gyapjaslepke tömegszaporodása elleni védekezés nemcsak az erdész, hanem a vadgazda gazdasági érdeke is lenne. Viszont, ha már megtörtént a károkozás, akkor a károk számbavételénél az egész kárláncolatot figyelembe kell venni, beleértve a kedvezőtlen vadgazdálkodási vonatkozásokat is. A káros hatásokat a tervezésnél a kvóták és a vadgazdálkodás egyéb körülményeinek meghatározásánál is tekintetbe kell venni!

Köszönetnyilvánítás

Szeretnénk megköszönni dr. Orosz Szilviának a táplálékminőség vizsgálat elvégzését; az Egererdő Zrt.-nek és a Dám Kft.-nek pedig a pénzügyi támogatást és az együttműködést a területükön történő munkában.

Summary

Summer food scarcity of red deer caused by gypsy moth outbreak

Gypsy moth (*Lymantria dispar*) is well-known world-wide due to the serious damages caused by the species. The damages are generally considered as a problem for forest management and nature conservation. In this paper we suggest that we should consider the indirect negative effects of these damages on red deer management. Caterpillars of gypsy moth can entirely destroy not only the foliage of the overstory but the understory, too. It results in the food scarcity for red deer in summer, as they mainly feed on browse species of the understory. This problem can lead to the decay of their condition, higher mortality, lower quality of trophies, and increasing forest and agricultural damages in the neighbouring areas. In June 2005 gypsy moth caused significant damages in the area of the Buják Forestry. We measured the extent of those damages and the regeneration of the forest investigating the plant food availability and quality and also the game and gypsy moth damages in the understory in July after the peak of the gypsy moth outbreak. Our studies revealed that gypsy moth destroyed almost the total foliage in the understory without selection among species (at least during the peak of the outbreak). As a consequence there was a significant scarcity of food in the almost entirely defoliated understory in June. The estimated biomass in June was five times smaller than in July. Although the regeneration of the understory was relatively fast, but the biomass of the new sprigs and leaves was smaller than the original ones. Nevertheless the quality (ratio of crude protein/crude fiber content) was higher in the new plant materials than in the old ones. Unfortunately, we have no data on the unfavourable plant secondary chemicals in the regenerated plant parts. Finally, we can state that the vegetation returned to its stage reached one or two months before. We found few signs of red deer presence (faeces, bed site, track, game browsing) in the area suggesting that a large part of the red deer population could move away from the area. We conclude that damages caused by gypsy moth significantly decrease the available food biomass for red deer. It has probable effect on the behaviour, habitat use,

feeding habits and game damages of red deer; summarizing on their reaction to the forest habitat and community.

Hivatkozások

- Chen, H., Ma, J., Li, F., Sun, Z., Wang, H., Luo, L. és Li, F. 1998. Seasonal composition and quality of red deer *Cervus elaphus* diets in north-eastern China. *Acta Theriologica*, 43: 77-94.
- Csóka, Gy., Hirka, A., Koltay, A. és Szabóky, Cs. 2005a. A gyapjaslepke (*Lymantria dispar* L.) életmódja és kártétele. *Erdészeti Lapok*, CXL/1: 16-18.
- Csóka, Gy., Hirka, A., Koltay, A. és Szabóky, Cs. 2005b. A gyapjaslepke (*Lymantria dispar* L.) életmódja és kártétele, 2. rész. *Erdészeti Lapok*, CXL/2: 42-45.
- Hirka, A. (szerk.). 2005. A 2004. évi biotikus és abiotikus erdőgazdasági károk, valamint a 2005-ben várható károsítások. *Agroinform Kiadó és Nyomda Kft, Budapest*. 126 pp.
- Karban, R., Agrawal, A. A. és Mangel, M. 1997. The benefits of induced defenses against herbivores. *Ecology*, 78(5): 1351-1355.
- Mátrai, K., Katona, K., Szemethy, L. és Orosz, Sz. 2002. A szarvas táplálékának mennyiségi és minőségi jellemzői a vegetációs időszak alatt egy alföldi erdőben. *Vadbiológia*, 9: 1-10.
- Mátrai, K. és Szemethy, L. 2000. A gímszarvas szezonális táplálékának jellegzetességei Magyarországon különböző élőhelyein. *Vadbiológia*, 7: 1-9.
- Szemethy, L., Katona, K., Székely, J., Bleier, N., Nyeste, M., Kovács, V., Olajos, T. és Terhes, A. 2004. A cserjeszint táplálékkínálatának és rágottságának vizsgálata különböző erdei élőhelyeken. *Vadbiológia*, 11: 11-23.

Május

Egy frissítő eső után
Megszagolni kint a zöldet
Megcsodálni az az első
Új ruhájában a földet

Meleg pára telt illatok
Virágdíszes kertek között
A szerelem óvakodva
Új reménnyel beköltözött.

Feket István

Honlapjaink:

www.oec.hu

www.erdeszetilapok.hu

www.forestpress.hu

www.allamerdo.hu

www.erdo.hu

Helyreigazító. Sajnálatos elírás történt a Lap áprilisi számának 109. oldalán „Az első erdészeti...” cikk első bekezdésében a helyes évszám természetesen 1862.

Egyesületi hírek

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének 2008. április 16-i üléséről

Az ülés helyszíne: Budapest, II., Fő u. 68. OEE Klubterme

Jelen vannak:

Elnökség tagjai: *dr. Pethő József* elnök, *Schmotzer András* általános alelnök, *Bodor Dezső Károly* magánernődös alelnök, *Haraszi Gyula* EL SZB elnök, *Horgosi Zsolt*, *Kertész József*, *Kiss László*, *Máté Zoltán*, *Puskás Lajos* és *Tibanyi Gyula* régióképviselek (10 fő).

Tanácskozási joggal:

Dr. S. Nagy László MTESZ alelnök, a Szeniorok Tanácsának elnöke, *Kolozsvári Ákos* az EB elnöke, *dr. Sárvári János* MEGOSZ főtitkár, *Ormos Balázs* főtitkár, *Pápai Gábor* főszerkesztő, *Mester Gézáné* titkárságvezető.

Kimentését kérte: *Doros István* technikus alelnök.

Dr. Pethő József elnök köszöntötte az elnökségi ülésen megjelenteket. Felkérte jegyzőkönyvvezetőnek *Mester Gézáné*t, hitelesítőkné *Kertész József* és *Máté Zoltán*t. A felkéréssel az Elnökség tagjai egyetértettek. Az ülés napirendjén a 2008. évi kitüntetések, a 2007. beszámolók és 2008. évi tervek valamint az Egyesület belső működése szerepeltek. Az Elnökség a napirendet egyhangúan megszavazta.

Az Elnökség első napirendként megvitatta a hatáskörébe tartozó kitüntetések javaslatait. A szakosztályok által beküldött javaslatokat a saját javaslataival kiegészítve az alábbi határozatot hozta:

8/2008. (április 16.) sz. elnökségi határozat:

Az elnökség vita után, a hatáskörébe tartozó kitüntetésekéről határozott.

Felkéri Ormos Balázs főtitkárt, hogy a javaslatokat a Díj Bizottsághoz határidőben juttassa el.

(Jelen volt 10 elnökségi tag: 10 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

A második napirendi pontként az Elnökség *Ormos Balázs* főtitkár előterjesztésében megtárgyalta a 2007. évi közhasznúsági jelentést, a befektetések beszámolóját és a 2008. évi programot, a befektetési tervvel. *Kolozsvári Ákos*

az EB véleményét mondta el, mely szervezet már előzetesen megtárgyalta a napirendre tűzött jelentéseket és terveket. A főtitkár előterjesztését erősítve megállapította, hogy a 2007. év pénzügyi teljesítése nem sikerült terv szerint, ez egy kivételes év lehet a vagyonvesztéssel. A 2008. évi terv már megalapozott legyen és a 2007. év tendenciája ne folytatódjon.

9/2008. (április 16.) sz. elnökségi határozat:

Az elnökség a 2007. évi közhasznúsági beszámolót és a befektetések beszámolóját elfogadja és a Küldöttközgyűlés elé terjeszti jóváhagyásra azzal, hogy a Küldöttközgyűlés előtt a vagyonvesztés okait indokolni szükséges.

(Jelen volt 10 elnökségi tag: 10 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

A továbbiakban a 2008. évi tervek és a befektetések kerültek megtárgyalásra, mely során elhangzottak, hogy a terv túl ambiciózus, a terv a realitásokra épüljön, az Erdészeti Lapok nagyarányú költségcsökkentést nem visel el, át kell tekinteni az egyéb költségcsökkentési lehetőségeket, a kiadások maguktól nem fognak csökkenni, csak olyan programok indíthatók, ahol a fedezet biztosított, az egyéni tagdíj tervezett bevételi összege túlzott, a tagsági díjak, jogi tagdíjak összege nem tartható ilyen szinten, a működési költségeket is felül kell vizsgálni az alapfizetések szintjén is, az Erdészeti Lapok terjesztési költségein lehet-e változtatni, az erősebb gazdasággal rendelkező magánernőd-tulajdonosokat is fel kell keresni támogatásért.

10/2008. (április 16.) sz. elnökségi határozat:

Az elnökség a 2008. évi pénzügyi tervet a módosításokkal együtt elfogadja és azt a Küldöttközgyűlés elé terjeszti jóváhagyásra.

(Jelen volt 10 elnökségi tag: 10 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

11/2008. (április 16.) sz. elnökségi határozat:

Az elnökség a 2008. évi egyesületi programot a módosításokkal együtt elfogadja és azt a Küldöttközgyűlés elé terjeszti jóváhagyásra.

(Jelen volt 10 elnökségi tag: 10 igen, 0 nem, 0 tartózkodás)

A harmadik napirendi pontot, mely a Egyesület belső működésével kapcsolatos feladatokról szólt, beszélgetés formájában tárgyalta meg az Elnökség, mert időközben több elnökségi tagnak hivatalos elfoglaltsága miatt el kellett távozni az ülésről. Az Elnökség a témát egy kihelyezett ülés alkalmával fogja részletesen megtárgyalni.

Dr. Pethő József elnök megköszönte a meghívottak és az Elnökség tagjainak munkáját és az ülést bezárta.

K.m.f.

Mester Gézáné
jegyzőkönyvvezető

Dr. Pethő József
elnök

Hitelesítők: **Kertész József**
Máté Zoltán

Új belépők

Békés megyei HC: *Rácz Sándor* et.,
Kaposvári HC: *Svédá Gergely* em.,
Kecskeméti HC: *Horváth Gábor* e.felső,
Debreceni HC: *Filó György* e.felső,
Soproni HC: *Bodor Ildikó* em.

Több szakembert igényel a finn fafeldolgozás

A hengeres fából fűrészárut, rostfát, papírfát vagy bútort készítő fafeldolgozó ágazat nem érdekli a finn fiatalokat. Ez olvasható a Finn Oktatási Minisztérium megbízásából készült felmérésben. A faipari oktatás valamennyi szintjén túl kevés fiatal szerez képesítést vagy diplomát. A fafeldolgozó ágazatnak 1300-1400 új alkalmazottra lenne szüksége minden évben, de mindössze 700 fiatal fejezi be a megfelelő iskolát. Nincs összhangban a munkáltatói igényekkel a képzés – erről számol be a forest.fi oldal.

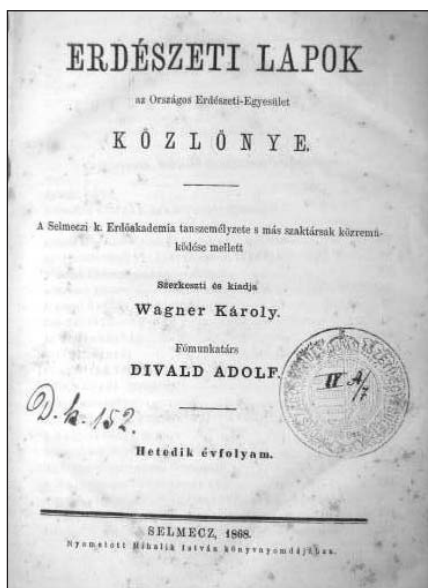
(ForestPress)

Erdészeti Lapok archívum 1862

Az Országos Széchényi Könyvtár, az Ipoly Erdő Zrt. és az Országos Erdészeti Egyesület együttműködésében megszületett Erdészeti Lapok digitális archívuma az 1862-es teljes évfolyammal gazdagodott.

A szakmai és nemzeti közkincset, kulturális örökséget mindenki számára elérhetővé tévő digitális archívum újabb nagy jelentőségű tartalomfejlesztési lépése, hogy a hazai erdészeti szak tudást méltán őrző lapmatuzsálem eddigi 146 éves útját elindító legelső 1862-es évfolyama – híven őrizve az eredeti kiadás arculatát – a világhálón keresztül mindenki számára elérhetővé vált.

A teljes évfolyam és a későbbiekben feltöltésre kerülő összes többi, méltán tarthat érdeklődésre számot az erdészszakma egésze, vagy akár a gazdálkodástörténeti kutatók, a könyvészeti ritkaságok kutatói irányából is. De bárki

részeről, aki legalább virtuálisan át szeretné érezni, milyen egy 1862-ben nyomtatásra került és hazánk második

legrégibbi folyamatosan megjelenő szakfolyóiratát forgatni, lapozgatni.

Az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Elektronikus Könyvtár Egyesület e nagy ívű törekvést továbbra is ez irányú szakmai háttérével segíti. Így vált lehetővé, hogy a digitalizálás teljes körű feladatát elvégezve – az ISZT Internet Szolgáltatók Hálózati Koordinációs Központjának tartalmi szolgáltatás fejlesztésére szóló célzott támogatása révén – az 1862-es évfolyamkötet, viszonylag hamar a felhasználókhoz juthatott.

Az OSZK Elektronikus Dokumentum Központjának és az Ipoly Erdő Zrt.-nek folyamatos együttműködését, támogatását ezúton is köszönjük!

Az 1862-es kötet a következő hivatkozáson érhető el:

<http://epa.oszk.hu/html/vgi/kardexl.ap.phtml?aktev=1862&id=1192>

Nagy László

Hajdu Endre: Szómúzeum

Ódon, furcsa, érdekes, bolondos, emlékezetes szavak, nevek, címek tára

A nyelv és ezen belül a szókincs mindig változik. A régi szavak kihalnak, ezzel párhuzamosan új szavak keletkeznek. Az újak legtöbbször széles körben elterjed. Van azonban a szavaknak egy izgalmas kisebb csoportja, amelynek tagjai, igaz, megszülettek, de nem honosodtak meg nyelvünkben. A Szómúzeum szótárszerű elrendezésben közel 2000 ilyen rövid életű nyelvi elemet tartalmaz. Ezeknek néhány jellemző csoportja:

– a szó lényegére tapintó magyarítások, pl.: tengődi: proletár; étnök: pincér; szájpír: rúzs;

– a természettudomány mosolyt fakasztó nevei, pl.: röstnök: lajhár; ugrány: kenguru; kebel: szinusz, éleny: oxigén;

– mulatságos régi orvosi műszavak, pl.: alfelpöfeteg: aranyér;

– meghökkentő intézmény- és szervezetnevek, pl.: Balaton Leccsapoló Társulat, Sírásó Ifjak Társasága;

– a magyar múlt bizonyos szóerekllyei, pl.: hazánk Hektora: Zrínyi Miklós; apostoli bitor: Ferenc József, a magyar Golgota: Arad;

– a délibábos nyelvészet szófejtései, pl.: Istókhalma: Stockholm; Kard-Hágó: Karthágó; Magyar rét: Madrid.

Hajdu Endre több éves gyűjtőmunkával állította össze a Szómúzeumot. Lapozgatása a felfedezés és a rácsodálkozás örömeit jelenti mindazoknak, akik érdeklődnek nyelvünk gyakran furcsa és mulattató értékei iránt. A szótárt illusztrációk teszik szemléletessé, használatát két szótárutató segíti.

Az ékesszólás kiskönyvtára sorozat 5. tagja 124 oldal, A/5, puhafedelel. Ára: 990 Ft.

Az akác a Nyírség aránya

Az akácvirágzásához kapcsolódó és mintegy 10 éves múltú visszatekintő rendezvény Nagyálló és Napkor önkormányzatainak közös összefogásával indult nagyszabású rendezvénysorozat, melynek zárásaként Harangodra szórakoztató programokkal és különféle szakmai előadásokkal tarkított színes forgataggal csábították ki az embereket az akácvirágzás ünnepén.

E rendezvény keretében kapott he-

lyet, az akácot méltató szakmai előadás is. Négy évvel ezelőtt a térség állami tulajdonú erdeit kezelő Nyírerdő Zrt. és a magánerdő-gazdálkodók közös akaratával döntöttek úgy, hogy a szórakoztató programoktól függetlenül egy teljes napot az akácnak szentelnek.

A szakmai előadások ekkor kerültek át Harangodról Baktalórántházára, és ekkor kapott konferencia-jelleget a rendezvény, melynek támogatói a Nyírer-

dő Zrt. mellett az Országos Erdészeti Egyesület helyi csoportjai, a MEGOSZ és a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Agrárkamara.

A konferencia évről évre más és más akáccal kapcsolatos aktuális erdőgazdálkodói feladat felvetését tűzte ki célul. Szerepelt már a szakmai nap programján az akác térségi jelentőségének méltatása, a faj botanikai és természetvédelmi jellemzőinek, jellegzetességeinek és veszélyeinek bemutatása épp úgy, mint az akácfa körül ma kialakult ellentmondásos helyzet.

Bíró Imre

Több mint négyszázan futottak Pünkösdkor Baktalórántházán

A NYÍRERDŐ Zrt. Baktalórántházi Erdészete és a Nyárády Mihály Általános Iskola Nyírkérsi Tagintézménye harmadik alkalommal rendezte meg a pünkösdi napi erdei futóversenyt, amelynek tömegsport-jellegén túl nem titkolt célja, hogy a fiatalokat ráébressze a környezettudatos magatartás fontosságára. Emellett természetesen a szervezők szeretnék felhívni a figyelmet az egészséges életmódra és az erdők védelmére is. A verseny évről évre népszerűbb: most több mint négyszáz gyerek vett részt rajta, érkeztek iskolások és óvodások például Apagyról, Nyírkérsről, Ramocsaházáról és Ófehértóról is. Süni-, Tapsi-, Gida- és Szarvasűző futás, Vaddisznóvágta: a fiatalok korcsoportjuknak megfelelő (300 és 3000 méter közötti) távokon mérhették le gyorsaságukat. A 2008 méteres pünkösdi napi NYÍRERDŐ-futáson pedig a felnőttek is rajthoz állhattak.

Kép és szöveg: Vereb István

Könyvismertetés

A Zalaerdő Zrt. nem először okoz meglepetést a szakma történetében kutakodóknak. Részből azért, mert nemigen van kiadvány e tárgyban melyben a támogatók között ne találunk meg a zalai erdőgazdaságot. S főleg azért mert mint jó lokálpatrióták kényesen ügyelnek arra hogy a szűkebb pátriájukról megszülető kéziratok előbb-utóbb nyomdafestéket lássanak. És így van ez rendjén. E kötet is alapos részletességgel foglalkozik a térségben fellelhető erdészeti emlékhelyekkel. Csak irigyelni lehet Baráth Lászlót, a könyv szerzőjét, hogy a ZALAERDŐ a kenyéradója. Egy biztos: a „Velünk élő múlt” majdani második – aktualizált – kötetének szerkesztője a zalai térségről egykönnyen fog adatokat találni. Becsüljük meg múltunkat azzal, hogy maradandó nyomokat hagyunk elődeinkről.

Ref.: Pápai Gábor

Kullancsveszély!!! Kullancsveszély!!!

A Magyar Kullancsszövetség Közhasznú Egyesület a Margitszigeten tartott sajtótájékoztatót. A viztoronyhoz közeledve, ahol az esemény zajlott, két hatalmas „kullancs” fogadta a szép számmal megjelent újságírókat. A játékos bevezető után komoly dolgokról esett szó. Többek között megtudhattuk *dr. Kapiller Zoltán* egyesületi elnöktől, hogy a Magyarországon a kullancsok családjának mintegy 42 faja honos, de igazán veszélyes mintegy tucatnyi, amely nem válogat, és minden „vérrel üzemelő” lényt támad. Hogy az elmúlt évszázadban a hazai telkes-belföldi „kutya turizmus” nagyban hozzájárult ahhoz, hogy ma már a közparkokban sem lehet biztonságban az ott pihenő felnőtt és gyermek. A támadás többnyire légi úton történik, és a szem nélküli „vak” kullancsok fentről vetik rá magukat leendő áldozatukra. A szemmel rendelkező vérszívók alulról kapaszkodnak fel áldozatukra. Ilyen például a kutyakullancs (*Dermacentor reticulatus*), amely őshonos a somogyi legelőkön és a Hortobágyon.

Monspart Sarolta tájfunó világbaírók

Fontos tudnivalók:

– A kullancs székletében is vannak kórokozók. A széklet beszáradása után az felporzik, s így a közelben lévő ember vagy háziállat a por belégzésekor légúti fertőzést szenved. A bőrsebbe került széklet is fertőző.

– Az elhalt kullancs testében élve maradnak a mikroorganizmusok és a tetem porladása után is megvan a belégzéses fertőződés lehetősége. A széklet és a tetem porladás után az állattartó épületek és a ritkán használt hétvégi házak takarítása során a fertőző por belégzésével is okoz fertőződést.

– A természetben legelő birka, kecske vagy tehén nyers tejének jóleső kortyolásakor is fertőződhet az óvatlan kiránduló a kullancs által a kórödzöbe jutott kórokozótól.

– A kullancsok terjesztette kórokozókkal fertőzött erdei állatok testvéladéaikkal szennyezik a növényzetet- és a természetes vizeket, ahol közvetett úton mi is és kedvenc állatunk is fertőződhet.

– A fertőzött kullancs vagy ürüléke

lenyelésével is bekövetkezhethet a fertőződés, elsősorban kisgyermek vagy kutya esetében.

Monspart Sarolta a világbaírók tájfunó saját, viszonylag szerencsésen végződő esetét mondta el a megjeleneteknek, felhívva a figyelmet az erdőben járás utáni alapos kullancsvizsgálatra.

A sajtótájékoztató végeztével *Petten-di Veronika* bőséges tájfunóztató anyaggal látta el az újságírókat.

* * *

Az erdőstudósító – aki élete folyamán több száz kullancsot szedett ki magából – bazafelé menet elgondolkodott azon, hogy vajon a társadalomtól nem kapnánk-e több elismerést, ha valamely szakosztály keretén belül felvilágosító rendezvényeket szerveznénk, mondjuk AZ EGÉSZSÉG ÉS AZ ERDŐ címmel. Itt felbúrnánk a figyelmet nemcsak az erdőjárás örömeire, hanem veszélyeire is, valamint az erdőben gyűjthető – természetesen a vonatkozó jogszabályok figyelembe vételével – gyógynövényekre, alkalmasint kirándulással egybekötve.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

Dr. Kapiller Zoltán a szövetség elnöke

TISZTELT ERDÉSZ, ERDŐMÉRNÖK KOLLÉGANŐK!

A 2008. évi találkozózt az Északerdő Zrt. szervezi, zempléni programot kínálja.

Időpont: 2008. június 20-21. (péntek, szombat).

A tudnivalókat hamarosan közzétesszük!

Információ: Rencsiné Ágh Márta

46/501-516, 30/825-3202

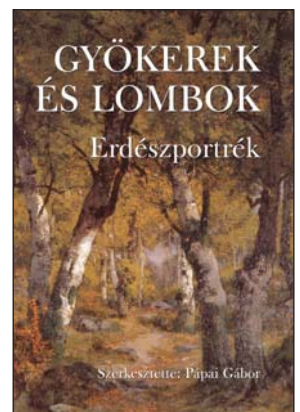
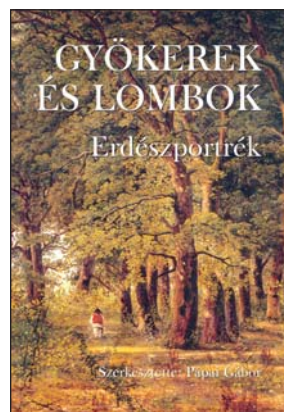
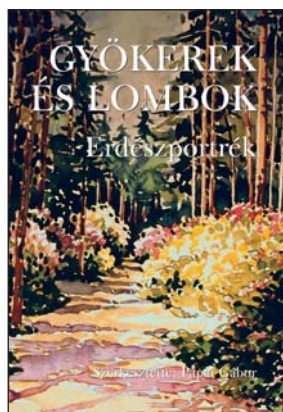
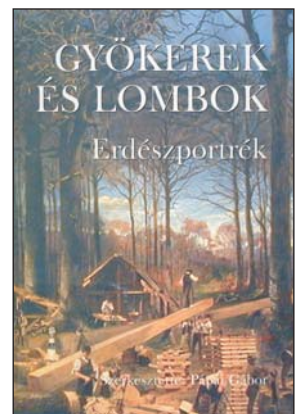
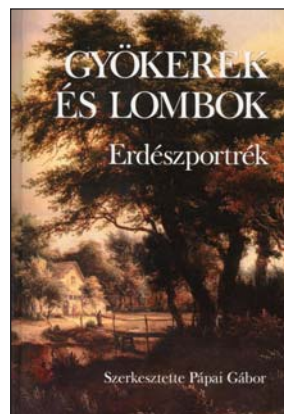
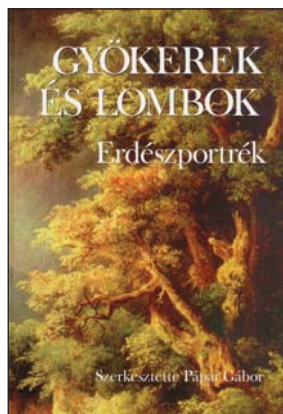
rencsine.marta@eszakerdo.hu

Megjelent a hatodik kötet

Hála a nagyvonalú támogatóknak, megjelent a „Gyökök és lombok” hatodik kötete. Ezúttal tíz erdész életútjával ismerkedhetünk meg. Az egyik – édesapjára emlékezve – egészen az 1848-as szabadságharcig „utaztatja” az olvasót. S ha már forradalmat említettem, az 1956-os soproni diákok egyike arra a jószerencsés bolyongásra emlékezik, melyet csak kevesen tudnak. De hát idézhetnék valamennyi szereplő életútjából izgalmas, sajátos történetet, de az olvasás élményét aligha szárnyalhatnám túl. Ezért hát csak javasolni tudom hogy olvassák el valamennyit. A kötetek 2000Ft/db egységáron megvásárolhatók az Egyesületünk titkárságán. / 1/ 201 6293.

Az első kötetben megjelent portrék
Boross György (1896–1993)
Madas András (1917–)
Nagy Imre (1905–1994)
Majer Antal (1920–1995)
Kató Pál (1904–1998)
Horváth László (1926–2000)
Szűcs Ferenc (1905–2000)
Homolya József (1932–1996)
Kollwenz Ödön (1912–2008)
Vargha Domokos (1922–2002)

A második kötetben megjelent portrék
Bezzegh László (1917–1990)
Csizmadia József (1902–1992)
Dévényi Antal (1910–1994)
Gál István (1916–2002)
Abonyi István (1913–2005)
Kádár Zsombor (1923–2007)
Roller Kálmán (1913–2004)
Fila József (1918–1991)
Wisnovszky Károly (1928–)
Csutkai Jenő (1916–2002)

Az harmadik kötetben megjelent portrék
Kossow G. József (1904–1998)
Zólyomi Bálint (1908–1997)
Pál János (1920–1999)
Herpay Imre (1924–2007)
Retkes László (1915–2003)
Szederjey Ákos (1911–1991)
Wentzely Dénes (1929–)
Pankotay Gábor (1914–1997)
Hibbey Albert (1917–2004)
Riedl Gyula (1914–2005)

A negyedik kötetben megjelent portrék
Szász Tibor (1923–)
Lády Géza (1899–1994)
Hunyadi József (1904–1993)
Perlaki Ferenc (1921–)
Sziklai Oszkár (1924–1998)
Szilágyi József (1924–)
Jereb Ottó (1922–)
Buda Ernő (1921–2005)

Az ötödik kötetben megjelent portrék
Tóth Béla (1921–)
Szodfridt István (1930–)
Vicze Ernő (1926–)
Firbás Oszkár (1923–)
Bencze Lajos (1912–2007)
Grátzer Miklós (1934–)
Rózsa József (1936–)
Rakonczy Zoltán (1929–)

A hatodik kötetben megjelent portrék
Simonfy Ákos (1867–1962)
Tompá Károly (1923–2002)
Petz Ádám (1936–)
Marjai Zoltán (1928–2004)
Bujdosó Alpár (1935–)
Jakabffy Ernő (1926–2003)
Kondor Antal (1922–)
Szemerédy Miklós (1931–)
Bulin István (1926–2005)
Gálos István (1935–)

Képek a bemutatóról.

**ELŐSZÖR
MAGYARORSZÁGON!**

**BUDAPEST,
2008. JÚNIUS 11–14.**

STIHL®

Naponta
három
bemutató

STIHL®
TIMBERSPORTS®

A favágóversenyek királyi osztálya

Bővebb információ: www.stihl.hu